

OPBOUW

WEEKBLAD TOT OPBOUW VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

uitgave van de gereformeerde persvereniging „opbouw”

Het mooiste verhaal

Iemand heeft eens geschreven: geen kerk-ganger, al is hij nog zo correct en nog zo christelijk, zal het Koninkrijk der hemelen binnengaan, als hij zich niet gedurende zijn gehele leven altijd weer verwondert, dat hem ontferming bewezen is.

Wij moeten de genade als een wonderlijke redding aanvaarden — anders gaat ze ons voorbij.

Ik geloof, dat de evangelist ons dit wil duidelijk maken met het verhaal van de Kananese vrouw.

Die vrouw ja — typisch een randfiguur.

We weten niet eens, hoe zij heette. Ze was maar een nummer. En wat voor een nummer.

Om eerlijk te zijn, de manier waarop het Evangelie haar aan ons voorstelt, is bepaald niet sympathiek. Mattheüs noemt haar 'de Kananese, de Kanaänietische'. En die naam wekt herinneringen aan de oude bevolking van Kanaän, die berucht is door haar vunjige, ontuchtige afgoderij. In deze naam drukten de Joden hun verachting uit voor hun heidense, afgodische noorderburen. Er was nog zo'n onplezierige aanduiding in omloop: honden werden ze genoemd. En dan dachten de Joden aan die smerige beesten in een oosterse stad.

Niet veel zaaks: dat is de eerste gedachte die gewekt wordt. Eens zien, wat het wordt, als deze vrouw met Jezus in aanraking komt. Want de onplezierige verhouding was wederzijds. De Syro-Feniciërs — zo is hun officiële naam — hadden ook niet veel waardering voor Israël. Het is voor deze vrouw een enorme stap geweest om de hulp van een Jood in te roepen. Zij moest de grenzen van haar eigen wereldje, met zijn vooroordelen, doorbreken. En zij moest het erop wagen, dat ze niet als uw hond zou worden afgescheept. Bovendien, ze kende Jezus alleen maar van horen-zeggen.

Ik denk, dat het geloof altijd zo begint. Dat je 't er zomaar op waagt.

In gesprekken met jongelui zie je dat soms verrassend scherp. Dan zeggen ze in een eerlijke bui: ik twijfel er zelfs aan, of God wel bestaat. En of alles, wat ik thuis en in de kerk gehoord heb, niet één groot bedrog, niet één grandioze vergissing is. Soms schrikken ze er zelf van, als ze 't gezegd hebben.

Maar zij beginnen juist er iets van te begrijpen, wat geloven is. Want dat is niet: geroutineerd zijn in de godsdienst; met het grootste gemak de meest onwaarschijnlijke dingen aanvaarden, zonder moeite de overgeleverde paadjes in de gaten houden.

Nee, geloven is: niets ervan zien, geen enkel houvast hebben — en dan toch de sprong wagen, Vader vertrouwen, Vader vastgrijpen en Hem niet loslaten — voor je gezegend bent.

Dat is geen eenvoudige zaak. Moet u maar zien bij deze syrofenicische. Ze heeft ongetwijfeld van Jezus gehoord. En wat ze hoort, heeft bij haar vertrouwen gewekt.

Maar als ze bij Jezus komt, wordt ze te-leurgesteld. Ze roept Zijn medelijden in, om-

dat haar dochter ziek is — maar Hij antwoordt haar geen woord. Dat is erg: als je de sprong waagt en je komt in een luchtledig terecht. Als je roept en je krijgt geen antwoord. Als je met moeite het woord gelooft dat je gehoord hebt en je stoot dan op een onverbidde zwijgen.

Een dergelijke ervaring is — ik zou bijna zeggen — gewoon in het christelijk leven. Dat je roept en geen antwoord krijgt; dat je je ellende voor God neerlegt, maar Hij ziet het niet. Je bent een nummer in een naamloos apparaat. En God zwijgt.

Zo heet een boek over de verschrikkingen tijdens de revolutie in Rusland: en God zwijgt... Dat is de allerergste verschrikking.

Wellicht heeft iemand tegen deze vrouw gezegd: als je naar Jezus gaat, dan helpt Hij altijd. Dat is Jezus toch voor vele mensen: een postorderadres, waar je je bestellingen maar naar toestuurt en ze worden prompt uitgevoerd?

De vrouw moet ondervinden, dat Jezus niet vanzelfsprekend helpt. Als Hij haar helpt, dan wordt het een wonder van onbegrijpe-

W. Borgdorff

lijke liefde. Want zó alleen wil Hij een Helper zijn. Zo is Zijn redding: een wonder dat alleen maar afgebeden kan worden, waarom geworsteld moet worden in aanhoudend gebed. Alle vanzelfsprekendheidsgeloof wordt hier bij de wortel afgesneden.

Dus is Christus, als Hij zwijgt tegenover deze syro-fenicische vrouw, toch met haar bezig. Hij is bezig om haar hart te winnen.

Wij doorzien dat niet dadelijk. Net zo min als de discipelen. Op het eerste gezicht lijken zij veel barmhartiger dan Jezus. Zij zeggen tenminste wat. Ze zeggen: Heer, geef haar maar gauw haar zin. 't Is voor U een kleinigheid om haar te helpen en haar dochter te genezen. Dan zijn we van dat geroep verlost. Zo zijn wij ook. Als we leed om ons heen zien, zeggen we: God, maak er een eind aan, hoe eerder hoe liever. En we denken erbij: 't Is voor U maar een kleinigheid om een zieke beter te maken, een huwelijk te herstellen, een zaak weer op poten te zetten, als 't moet een dode op te wekken.

Mensen, dat lijkt wel vroom — en 't is ook wel een beetje vroom. Maar het is ook een kwestie van zwakke zenuwen. We kunnen er niet zo best tegen om het leed te zien en het geroep van ellende te moeten horen.

Het is voor Jezus géén kleinigheid om deze vrouw te helpen. Want Hij wil haar hart winnen. En Hij wil haar laten zien, wat genade is.

Daarom zegt Hij tot Zijn discipelen: Ik ben alleen gezonden tot de verloren schapen van het huis Israëls. En tegen de vrouw zegt Hij in andere woorden hetzelfde: het is niet correct om het brood dat voor de kinderen be-

stemd is, aan de hondjes te geven.

Dat is voor deze vrouw een bitter woord. Want het komt hierop neer: Ik ben wel gekomen om te redden, maar niet om ú te redden. Ik ben wel gekomen als de goede Herder, maar Ik zorg alleen voor Mijn eigen schapen. En daar behoort ú niet bij. Ik ben wel de Heiland, maar niet úw Heiland.

Jawel, Jezus zegt het zo vriendelijk mogelijk. Hij noemt haar niet een hond, zo'n beest van de straat. Hij rangschikt haar bij de hondjes, die in de huizen rondscharrelen en daar meepikken wat toevallig van de tafel valt.

Maar dat neemt niet weg: het is een bitter woord. Ik kwam voor anderen, niet voor ú.

't Is bijna niet te geloven: maar deze vrouw begint met Jezus gelijk te geven. Ja, Heer, ik heb er inderdaad geen recht op. Als U mij helpt, dan wordt het een puur wonder, dan is het alleen Uw onbegrijpelijke liefde. Maar dáárom laat ik U niet los, tenzij Gij mij zegen.

U heeft mij een hondje genoemd. Akkoord Heer, ik zal me niet tot de kinderen rekenen. Ik laat geen rechten gelden. Maar U zou een hond niet van honger laten sterven. U niet. Geef me dan maar van de kruimels die overblijven. Als er iets waar is van wat ik over U gehoord heb, dan is de kleinste zegen van U voor mij genoeg. Uw liefde moet zo oneindig groot zijn, dat er zelfs voor mij wel iets overblijft.

Dat is geloof. Dat noemt Jezus een groot geloof. Wie zo de Heer aanspreekt, wordt gezegend. Daar kan Hij niet van af. Hij kan het niet, omdat Hij hieropaan gewerkt heeft. Nu kan Hij Zijn genade kwijt — als genade.

Dus zegt Hij: U geschiede naar uw geloof.

Mag ik u nog op één ding attenderen? In heel de Bijbel komen maar twee mensen voor van wie gezegd wordt, dat ze een groot geloof hadden. Nee, het wordt niet gezegd van Abraham of Job of David of Paulus of al die andere zgn. geloofshelden.

Het zijn: een Romeins officier en de Kanaänietische vrouw: twee buitenkerkelijken.

Wilt u daar zelf eens over nadenken — ook als u wél tot een kerk behoort?

Dan wordt het wellicht ook voor u het mooiste verhaal.

1) De tekst van een avondoverdenking uitgesproken op 15-2-'67 voor de N.C.R.V.-radio.

Redactieleden:

Ds. H. AMELINK, Dr. J. BOSCH,
P. GROEN, Prof. Dr. H. J. JAGER, Drs.
J. G. VAN OORD, Dr. P. G. SMELIK,
Prof. C. VEENHOF, Ds. G. VISEE

Adres van de Redactie:

Ds. H. Amelink, Waal 5, Langerak (Z.-H.)

Geref. Persvereniging „Opbouw”:

adres secretaris en penningmeester:
Van Lynden van Sandenburglaan 16,
Utrecht. Telef. 030-711450. Giro 448367.

Administratie abonnementen:

Drukkerij Steenberg, Slotlaan 220, Zeist. Telef. 03404-12452

Abonnementsprijs

f 12.— per jaar (bij vooruitbetaling)
Zeist. Giro 233117.

Advertentieprijs 20 ct. per mm
Familieberichten 15 ct. per mm

Kerkelijk leven

De actie

De kerkelijke actie is in volle gang.

Het wapen waarmee deze actie wordt uitgeoefend is de Open Brief.

Voor of tegen, dat is het sjibbolet.

1. In de kerk van A. was verkiezing van ouderlingen. Een van de broeders, die op het tweetal was geplaatst door de kerkeraad, ontving van vele leden der gemeente bezoek. Deze broeder had de gemeente reeds meerdere keren als ouderling gediend, rustig, trouw en met ere. Dat was echter niet genoeg. De broeders togen op het pad der inquisitie: Hoe denkt u over de Open Brief? De candidaat-ouderling verklaarde dat er z.i., wat er misschien ook op die brief viel aan te merken, in die brief niets stond tegen Gods Woord of de formulieren van enigheid en dat z.i. de ondertekenaars daarom ook niet behoefden te worden aangesproken.

Resultaat: hij werd niet gekozen.

Jammer voor de broeders is intussen, dat de ander, die wel gekozen werd, ook van oordeel is dat de ondertekening van de O.B. geen zonde, laat staan een censurabele zonde is.

2. In de kerk van B. ging een predikant ondanks al het rumoer om de Open Brief, gewoon door met zijn werk. Hij sprak over heel die O.B. niet, noch op de kansel, noch in het catechisatielokaal, noch op huis- of ziekenbezoek. Hij dacht zo daartoe niet geroepen te zijn en herinnerde zich de opdracht: Predik het Woord. De verleiding er wel over te spreken en dan er tégen te spreken was intussen groot: had hij zich één keer in de preek tégen verklaard, dan zou hij maanden lang rust hebben gehad: tegen de O.B. is meer waard dan de handtekening onder de Drie Formulieren.

Maar ook dat zwijgen mocht de broeders niet behagen. De inquisitie begon: van deze predikant werd een duidelijke verklaring geëist: vóór of tegen. Als hij tegen zegt...

3. In de kerk van C. kreeg de dominee bezoek van een broeder. Deze verklaarde tal van bezwaren te hebben tegen zijn herder en leraar. Dat kan. Alleen: hij kon dat zo niet onder woorden brengen. En zei maar zeer rondborstig: Als nu uw naam maar onder de Open Brief stond, dat had ik u⁷). Maar de naam stond niet onder de O.B. Dus had hij de dominee niet. Daarom verzocht hij aantekeningen te mogen maken onder de preek. Welke vraag overbodig was: het is in de kerk wel verboden onder de dienst te spreken, niet verboden te schrijven. Maar de dominee bleek een goedertieren man: hij zei dat de broeder al de preken mocht opnemen op de bandrecorder.

4. In de kerk van D. was vergadering van de Gereformeerde schóólvereniging. De voorzitter, ouderling der gemeente, hield een lange openingstoespraak over... de Open Brief. Een van de predikanten-ondertekenaars, lid der schoolvereniging, was ter vergadering. Alle predikanten-ondertekenaars werden verklaard tot kwade herders, die "de" vrijmaking verloochenen, reeds heimelijk op weg waren naar de synodale kerken, en naar de valse oecumene.

Het was volgens hem allemaal heel gevaarlijk voor de Gereformeerde School. Want om het schoolplein stond wel een hek, maar gedachten werden door zo'n hek niet tegengehouden.

5. Een kerkeraad, precies gezegd: meerdere kerkeraden ontvingen van de kerk van E. een brief. De kerkeraad deelde aan de broeders mee dat binnenkort een lid van E. naar hun gemeente vertrekken zou. En een attestatie kon de kerkeraad van E. niet afgeven, voor en aler de kerkeraad van F. duidelijk had verklaard hoe hij stond tegenover zijn predikant, die de Open Brief had onderschreven...

Aan een intussen naar F. vertrokken dooplid schreef de predikant van E dat hij eens moest komen praten: er waren moeilijkheden met het opsturen van zijn doopattest. En de vertrokken jongeman werd opgewekt:

- in de kerk van E. des zondags de kerkdiensten bij te wonen;
- in de kerk van E. de catechisaties te blijven bezoeken...

De afstand tussen E. en F. bedraagt slechts 40 km.

De historie vermeldt niet of aan het betreffende dooplid als hij aan a. en b. voldoet, de reis- en verblijfkosten worden vergoed; of hij des zondags naar E. ter kerke gaande, per trein of per bus verwacht wordt, of dat hij moet brommen.

Nu, brömmen doet hij...

Deze kerkeraad van E. vergeet, alles vanwege de O.B., dat bedoeld dooplid

- bij zijn vertrek uit E., simpel door het feit van zijn vertrek, al of niet met aanvraag van een (doop)attest automatisch heeft opgehouden tot de kerk van E. te behoren;
- dat de kerk van E. van een vertrokken dooplid, dat n.b. naar het ouderlijk huis is teruggekeerd en dus weer rechtstreeks onder het ouderlijk gezag staat, niets heeft te eisen;
- dat de kerkeraad van E. naar artikel 83 van de kerkorde verbonden is aan vertrekkende leden een (doop)attestatie mee te geven;
- dat deze attestatie door het vertrekkende lid wordt overgelegd aan de kerk waarbij hij zich voegen wil.

V. Bekend is dat in onderscheiden plaatsen (Oegstgeest, Overschie, Amsterdam-C), leden van de kerkeraad de gelovigen hebben opgewekt maar vast met het houden van eigen godsdienstoefeningen te beginnen, dat is zich feitelijk van de meerderheid van de kerkeraad en van de gemeente af te scheiden.

Alles vanwege de Open Brief. Niet wordt de zaak in de kerkelijke weg aan de orde gesteld, niet wordt het kerkverband (waarvoor Christus Zijn bloed heet te hebben vergoten) gevraagd, het oordeel der zusterkerken, neen, men handelt, scheidt zich in feite af en pre-

G. Visee

senteert zich straks als DE Gereformeerde Kerk bij de eerstvolgende classis.

VI. Openlijk zijn de gelovigen in Noord-Holland door professor J. Kamphuis in De Reformatie opgewekt de ouderlingen der gemeente, door de Heilige Geest aangesteld, vaarwel te zeggen als deze van mening met hen en professor J. Kamphuis verschillen.

7. Bekend is, dat wegens de Open Brief ds. B. J. F. Schoep uit de synode werd heengezonden;

ds. R. Brands in Oegstgeest door een deel van zijn kerkeraad en gemeente werd verlaten en door de raad van Valkenburg (N.-H.) werd

geschorst met advies van de raad van Rijnsburg;

ds. J. M. Smelik in Overschie bij de classis verklaagd en zonder afwachten van de uitspraak der classis bereids door twee ouderlingen en een aantal gemeenteleden aan de kant gezet is;

anderen met dezelfde gevolgen bedreigd zijn, enzovoorts.

Met ordelijke rechtspleging heeft dat alles niets meer te maken.

Nog slechts dit: Géén tegenacties!

Wat dan wèl?

Daarover D.V. volgende week.

"Voor zijn hachje laten zorgen"

Zoals onze lezers weten heeft een aantal broeders het initiatief genomen gelden te verzamelen voor het verlenen van financiële hulp ten behoeve van ambtsdragers, die in moeilijkheden komen te verkeren.

De Reformatie van 10 juni 1967 is zo vriendelijk daarover het volgende op te merken:

"Het is me niet bekend, dat de profeten uit het Oude of uit het Nieuwe Verbond of ook de profeten uit de kerkgeschiedenis ooit zó voor hun hachje hebben laten zorgen, als nu diegenen laten doen, die hun woord in Opbouw spreken en aan dit bericht plaats geven. Toch wisten die profeten echt dikwijls wel, wat hun boven het hoofd hing. Ze wisten dat ze "in de kou" zouden komen, als zij bleven profeteren. Maar nergens lees ik, dat die kou van te voren weg werd geadmistriseerd. Dat past nu eenmaal niet bij profetie. Voor de risico's daarvan zijn we alleen **bóven** verzekerd."

De schrijver, prof. J. Kamphuis, stelt het hier voor alsof niet de heren C. van Drimmlen, J. Kevelam, J. Kooiman, J. A. Maris, mr. dr. J. Meulink, drs. J. G. van Oord de initiatiefnemers zijn van deze hulp aan gedupeerde ambtsdragers, doch dat zij slechts stromannen zijn.

de eigenlijke initiatiefnemers zijn anderen, te weten,

zij die in Opbouw spreken en aan het bericht van deze stromannen plaats geven, dat zijn

de collega's van professor J. Kamphuis: de hoogleraren H. J. Jager en C. Veenhof en voorts anderen,

die volgens professor J. Kamphuis zo handig zijn geweest zich op tijd veilig te stellen tegen de financiële risico's van een eventuele schorsing en afzetting,

door deze stromannen

"voor hun hachje te laten zorgen."

Hetgeen De Reformatie hier schrijft en hetgeen professor Kamphuis hier beweert is:

ten eerste onwaar,

ten tweede cinisch.

Professor Kamphuis helpt mensen in moeilijkheden brengen,

en spreekt bij voorbaat kwalijk van hen, die deze in moeilijkheden gebrachte broeders te hulp komen.

Toch kunstig bedachte mythen?

Ons behoud rust op heils-feiten.

Op de **feiten** van Gods Zoon, onzen Here Jezus Christus. Die geboren werd uit een jonge moeder, die de joodse naam Mirjam droeg.

Die onder de blauwe hemel van Palestina Zijn Vader verkondigde in beelden, ontleend aan het joodse leven en aan het joodse land.

Die, als voortekenen van de toekomstige eeuw en de nieuwe aarde, echte zieken werkelijk genas, en doden opwekte, wier namen bekend waren in Israël.

Die door het joodse Sanhedrin ter dood veroordeeld werd, en door Pilatus op de rol van de Romeinse rechtspraak werd ingeschreven als gevonnist aan het kruis.

Die op de derde dag daarna opstond uit het graf van Josef van Arimathéa, en zo terugkeerde uit het dodenrijk.

Die voor de 11 ogenparen van Zijn apostelen ten hemel voer vanaf de Olijfberg, tussen Jeruzalem en Bethanië.

Die zó ook wederkomen zal, "op de wolken". Dat zullen alle ogen zien.

Wij worden behouden door **deze feiten**. Die

geschied zijn in onze menselijke historie, zodat zij dateerbaar zijn naar de toen regerende machthebbers der wereld, en zodat zij vervlochten zijn met tal van andere historische feiten van dezelfde tijd, zoals de registratie op last van keizer Augustus, enz.

Niet de **beschouwing** van deze feiten, hun "zinvolle boodschap", behoudt ons, maar dat dit allemaal echt zo gebeurd is en gebeuren zal.

"Praatjes vullen geen gaatjes".

Wij verkrijgen geen vergeving van zonden, omdat "**de leer** der verzoening zo zinvol is", maar omdat Jezus Christus op die en die dag in onze geschiedenis **werkelijk** Zijn ziel heeft uitgestort in de dood, tot een losprijs voor velen.

Wij komen de realiteit van onze naderende dood niet te boven uit kracht van een christelijke **beschouwing**, "dat de dood nooit het laatste woord kan hebben", maar alleen door gelovend te leven uit **het historische feit**, dat Christus echt uit de dood is opgestaan, "waarlijk", 1 Cor. 15, en uit de belofte, dat Hij ons zal opwekken "op die dag", die en die echte dag in de toekomst, en dat Hij ons dan net zo werkelijk uit de dood terug zal roepen, als

Hij destijds Lazarus uit zijn graf riep: "Opstaan, 't is tijd".

Déze Christus, van deze historisch geschiede en nog te geschieden feiten, is **het fundament** waarop de gemeente rust, 1 Cor. 3:11, Matth. 16:16-18. Hijzelf is dat fundament. Niet de christelijke beschouwing (theologie) of zelfs de christelijke belijdenis over Hem.

Zonder bovengenoemde **feitelijkheid** van de Christus der Schriften zou het christelijk geloof naar het zelfgetuigenis van de Heilige Schrift "ijdel bedrog" zijn.¹⁾

Het ont-mythologiseringsdogma van de existentie-theologie

Op de verankering van ons geloof in heilsfeiten is een grootscheepse aanval aan de gang van de zijde der tegenwoordige existentie-theologie. Met terzijdelating van allerlei historische en wijsgerige achtergronden²⁾ kunnen wij dit standpunt tegenover de heilsfeiten ongeveer zó samenvatten:

De orthodoxie vanaf de Middeleeuwen tot heden heeft altijd grote waarde gehecht aan "het historisch geloof" t.a.v. de Bijbel. Zij hield de bijbelse boodschap aan de Christenheid voor als een complex van feitelijkheden, die zij als "eeuwige waarheden" naast en op één lijn stelde met b.v. wetenschappelijk bevezeheden.

Deze instelling t.a.v. de Bijbel blijkt echter onjuist te zijn.

De Bijbel, zo zegt men, ontstond immers in een kultuurperiode die niet de behoefte en het vermogen oprichtte om scherp te onderscheiden tussen werkelijk gebeurde feiten, en wat wij "mythen" noemen: verhalen met godsdienstig-paedagogische strekking, die niet of niet helemaal zo gebeurden. Zodoende is de Bijbel een mengeling van echt gebeurde en van mythische verhalen. Dikwijls is één verhaal een mengsel van beide.

Wij moderne mensen, gevormd door het wetenschappelijk, onderscheidend denken, dat kenmerkend is voor onze cultuur, hebben echter wél de behoefte en 't vermogen om tussen mythe en geschiedenis te onderscheiden. Vandaar dat de moderne bijbellezer het niet na kan laten om zich gedurig af te vragen: "maar is dat nu werkelijk zo gebeurd?" Als wij ons daarbij nu niet bewust zijn van bovengenoemd verschil in cultuurniveau, ontstaat er kortsluiting tussen ons en de Bijbel. Zodra wij vermoeden of zelfs weten, dat dit of dat niet "echt gebeurd" kan zijn, durven wij de Bijbel dan niet langer te vertrouwen, evenmin als wij b.v. een schrijver over vaderlandse geschiedenis zouden blijven vertrouwen, nadat wij hem verschillende keren op fouten hebben betrapt, die uit zijn eigen fantasie zijn voortgekomen.

Nu zijn er, zo zegt men, vele conflicten tussen de bijbelse verhalen enerzijds en archaologische vondsten en wetenschappelijke verworvenheden anderzijds.

Daarom wil men ruimte maken voor een benaderingswijze van het bijbelse verhaal, zó dat wij met de kennis en het wereldbeeld van onze tijd tóch bij de Bijbel kunnen blijven leven. Die nieuwe benadering is déze: het gaat de Bijbel niet om "feitelijkheden", maar om "de boodschap" die uitgaat van het verhaal. Die boodschap vraagt geloof, of ze nu verpakt is in een feiten-relaas of in wat men op z'n duits noemt een "mythologische Rede". Of het verhaal echt gebeurd is of niet, moge interessant zijn voor de wetenschappelijke onderzoeker, het christelijk geloof als zodanig heeft daar geen belang bij.

Eén voorbeeld: volgens recente onderzoeken van Miss Kenyon moeten Jericho's muren al zo'n duizend jaar in puin gelegen hebben bij de intocht van Israël in Kanaän, onder Jozua. Dan moet het verhaal van Jozua 6 wel een "aetiologische sage" zijn in plaats van een feitenrelaas, zoals we aanvankelijk meenden. Maar dat verandert niets aan de boodschap van het verhaal, namelijk dat wij door het geloof grote daden zullen doen.

Nu is kritiek op "de juistheid" van allerlei bijbelse verhalen helemaal niets nieuws. Schrift-kritische richtingen zijn er altijd geweest. Maar die erkennen dan (tenslotte tenminste) hun vrijzinnigheid. Dat is echter met de richting, die wij nu bespreken, niet het geval. Zij wil erkend worden als volkomen rechtzinnig. Zij pretendeert de Bijbel pas goed naar haar eigen bedoelingen uit te leggen.

Immers: wie christenen lastig valt met "fei-

telijkheden", die doet iets heel on-christelijks. Die denatureert "het geloof" tot "dienstbaarheid onder de wet der letter". De vrijheid in Christus brengt mee, dat iedereen vrij is om elk bijbels verhaal te beluisteren als "feitenrelaas" óf als "zinvolle mythe". Niet de erkenning van de feitelijkheid van een bijbels verhaal, maar de aanvaarding van de bijbelse boodschap maakt tot christen.

De meeslepende kracht van de geest dezer eeuw

Deze benaderingswijze van de Bijbel heeft machtige achtergronden in de theologische wetenschap (Barth, Bultmann), diepe wortels in de wijsbegeerte en het levensgevoel van deze tijd (existentiefilosofie) en sluit aan op een onderstroom, die in de kerkgeschiedenis nooit ontbroken heeft: die van het subjektivisme. Zo vormt ze een wapen, dat zorgvuldig gesmeed en kunstig geslepen is door de overste dezer eeuw. Reden om ter harte te nemen wat de apostel Paulus schreef over zulke, in de tijdgeest wortelende ideeën-complexen van zijn tijd. B.v. in Col. 2:8 "Ziet toe, dat niemand u meeslepe door zijn wijsbegeerte en door ijdel bedrog in overeenstemming met de overlevering der mensen, met de wereldgeesten, en niet met Christus".

K. C. Smouter

In die "overeenstemming met de wereldgeesten" ligt de geweldige zuigkracht van dit systeem. Theologen van deze richting komen er rond voor uit, dat ze zich oriënteren op een existentiefilosoof als Heidegger. En op de preekstoel is zo'n "moderne dominee" nauwelijks te onderscheiden van zijn "rechtzinnig-bevindelijke" voorganger. Die b.v. óók verkondigde, dat het van weinig belang is dat Christus toen en toen in plaatsen van Palestina geboren werd, geleden heeft, stierf en opstond, maar dat het er maar op aan komt, of Hij "geestelijk" geboren wordt "in het harte", en of je de "inwendige" afsterving van je zonden en opstanding tot een nieuw leven ook in de ziele "bevindt".

De ontmythologiserings-theologie slaat aan bij allerlei gevoelens, die al lang de harten en de gedachten beheersen. Daarom moeten we niet gering denken van de invloed die zij heeft. Zij is al volop bezig kerkgeschiedenis te maken, ook in die zin, dat de geloofskeuze t.a.v. de heilsfeiten als werkelijke feiten, dan wel als mythen, tot een "kerkelijke herverkeveling" zal leiden.

Wij hopen in de toekomst een vergelijking te trekken tussen het ont-mythologiseringsdogma van de existentie-theologie en dat van de Gnostiek, in de tijd der apostelen. Vlak na de eeuw der apostelen is de Christenheid in tweeën gebroken langs het front van de "herinterpretatie" van de Bijbel door Marcion en de Gnostiek. Zo gaan wij een tijd tegemoet van kerkelijke breuken en herenigingen langs het front van "mythe of feit", waarvoor het existentialisme de Christenheid plaatst. De crisis rondom de publikaties van dr. J. L. Koole en van dr. H. M. Kuitert in de Gereformeerde Kerken (syn.) is er al een symptoom van.

Wij dienen ons voor deze strijd te wapenen door opnieuw de Schriften te onderzoeken. En die zijn vol van getuigenissen ten aanzien van de vraag, of de Bijbel geloof vraagt in echt gebeurde feiten, dan wel of zij in "mythologische Rede" — buiten-historisch — "getuigt".

Maar om niet buiten het bestek van een krante-artikel te gaan volstaan wij met slechts één zo'n Schriftplaats: 2 Petr. 1:16.

Dit is één van de vijf plaatsen, waar het N.T. zelfs het wóórd "mythe" gebruikt, in onmiskenbare afwijzing. Als ten enen male ongeoorloofde aanduiding voor de boodschap der apostelen.

Nu "mythe" weer mode-woord is (evenals bij de gnostieke richtingen t.t.v. de apostelen), verdient het aanbeveling, dat van-huisuit-griekse woord onvertaald door te geven, zoals de Willibrordusvertaling doet:

"Toen wij u immers de macht en de komst van onze Heer Jezus Christus verkondigden, beriepen wij ons niet op vernuftig bedachte

mythen, maar wij spraken als ooggetuigen van Zijn luister."

Ziehier het oude antwoord der apostelen op "ont-mythologiserende herinterpretatie" van de Bijbel.

Zij spraken niet in mythen.

Maar als ooggetuigen.

Breda.

¹⁾ Over het belang van feiten in het algemeen, en de ruineuze gevolgen van inruil van feiten tegen beschouwingen, zie A. Janse "Opvoeding en Onderwijs", 227 v.v.

²⁾ Zie hiervoor dr. H. M. Kuitert, "De realiteit van het geloof", Kampen 1966.

INGEZONDEN

Na het heenzenden van ds. Schoep door de synode te Amersfoort-West is er in een artikel in „Opbouw” op gewezen en een vergelijking gemaakt tussen het heenzenden van ds. D. van Dijk in 1944 en ds. Schoep in 1967. Deze gevallen liggen op hetzelfde vlak en het ene geval is niet los te maken van het andere. Het gaat om de bevoegdheid en onrechtmatigheid van een synode beslissing.

In de reformatie van 20 mei 1967 blz. 162, schrijft ds. van Dijk dat het hier gaat over twee totaal verschillende zaken. In 1944 stond ik met beide voeten op de belijdenis en wilde niet anders dan deze handhaven. In het geval van ds. Sshoep ging het om de waardering van de belijdenis als zodanig. Ds. van D. wil nu aantonen dat het heenzenden van hem onrechtmatig is geweest en de heenzending van ds. Schoep rechtmatig. Maar ik mag aannemen dat ds. van D. nog wel weet wat hij in 1960 in zijn boek getiteld: Hoe het was en hoe het geworden is, heeft geschreven over zijn heenzenden door de synode van Utrecht 1943-1944. In zijn verantwoording aan de synode schrijft hij onder het opschrift: **Onrechtmatig** omdat het niet aangaat voor ons aan de credentiebrieven, die ons bindt aan belijdenis en kerkordening en uitbreiding te geven die bij andere synodeleden niet toegepast wordt. Onrechtmatig vindt hij ook een door de synode gestelde eis, omdat de synode hiermede feitelijk censuur gaat oefenen over onze leer buiten onze kerkeraden om, en in 't algemeen met voorbijgaan van de mindere vergaderingen. Bovendien, de synode wist, dat én mijn kerkeraad én de classis waarin ik dien en de Particuliere synode, die mij deputeerde en op haar laatste vergadering mijn mandaat handhaafde, van mijn standpunt ten volle op de hoogte waren. Als de synode mij nu niet „vertrouwde” had hij dan niet moeten beginnen met zich te wenden tot de kerkeraad, die mij afvaardigt naar de classis, tot de particuliere synode, die mij naar de Generale synode zond? Stel dat ik op grond van mijn verklaring als lid der Generale Synode gewraakt word, dan zullen daardoor immers feitelijk al deze vergaderingen, die mij ongerept handhaafden, in staat van beschuldiging worden gesteld. Zo schrijft ds. van D. in 1960 over zijn heenzenden.

Uit dit hele schrijven blijkt duidelijk dat hij een synode het recht ontzegt om een mede synodelid heen te zenden, ongeacht de achtergronden voor die heenzending.

Als ds. van D. bij de bespreking in de reformatie bovengenoemde door hem geschreven verklaring zou hebben geciteerd, zou hij tot de overtuiging zijn gekomen, dat het heenzenden van hem en ds. Schoep, om twee vrijwel parallele gevallen gaat.

Met dank voor de plaatsruimte,
Cap. a/d IJsel H. Heij

Een antwoord

In Opbouw van 26 mei j.l. stelde ik de vraag of ik het mis zag, wanneer ik beweerde dat de Gen. Synode grote zonde op zich geladen had door ds. Schoep eerst rustig de „leugen” (instemming met de belijdenis-geschriften) te laten uitspreken en hem daarna pas om die leugen te bestraffen door hem niet te aanvaarden als lid.

Was het niet meer in overeenstemming met de Heilige Schrift geweest wanneer de Synode hem te voren had gewaarschuwd die zonde tegen het 9de gebod niet te bedrijven?

In de ziekenrubriek van het Geref. Gezinsblad van 3 juni j.l. geeft ds. van Houdt, lid der Synode, een antwoord op deze vraag. Ik ben ds. van Houdt daarvoor ten zeerste dankbaar, alsmede voor de toezending van een exemplaar van het gezinsblad.

Helaas heeft ds. van Houdt mij er niet van overtuigd dat ik de situatie verkeerd heb beoordeeld. Hij gaat naar mijn mening aan de quintessens van de zaak voorbij.

Ds. van Houdt redeneert aldus: „De instemming met de belijdenis mag ter Synode van een Geref. predikant worden gevraagd. En als hij dan dingen geschreven heeft die daarmee in strijd komen, dan mag en moet dit hem worden voorgehouden; natuurlijk niet om hem tot „leugen” of tot „meineed” uit te lokken, maar om hem te confronteren met de „onaanvaardbare tegenstrijdigheid”.

In de woorden van ds. van Houdt zit op zichzelf al een tegenstrijdigheid. Ds. van Houdt zegt: Eerst mag instemming worden gevraagd, daarna mag de onaanvaardbare tegenstrijdigheid betrokkene worden voorgehouden. Dit laatste gebeurt dan niet om tot leugen of meineed uit te lokken.

Ik zou willen zeggen: Kijk, dominee, dat is het nu juist! Wanneer de instemming reeds is betuigd, dus de leugen reeds is uitgesproken, valt er niets meer uit te lokken, het kwaad is reeds geschied!

Wanneer de Synode ds. Schoep na zijn instemming met de belijdenis confronteert met de onaanvaardbare tegenstrijdigheid, dan constateert zij: U hebt zojuist „ja” gezegd tegen de belijdenis, maar dat is in onze ogen een leugen, want Uw „neen” tegen deze zelfde belijdenis, door de ondertekening van de „Open Brief”, ligt er nog.

Juist door niet met ds. Schoep te spreken, zelfs niet bij het onderzoek der credentiebrieven en de beslissing daarop, heeft de Synode ds. Schoep uitgelokt de zonde tegen het 9de gebod te bedrijven en heeft zij daarmee zelf een grote zonde op zich geladen.

Wanneer ds. van Houdt niet met betere argumenten komt, begin ik zo langzamerhand te geloven dat ik het toch wel bij het rechte eind had. Maar misschien komen er nog wel zwaardere overwegingen die mij van het tegendeel zullen overtuigen.

Ik hoop het van harte.

Blokzijl

P. A. Nawijn

Gevraagd: Vrienden van Tasmanië

In het gezinsblad hebt U dit voorjaar kennis kunnen nemen van Tasmanië als ontwikkelingsgebied via enkele artikelen van drs. v. d. Rost en ds. van Rongen.

Bij het artikel van ds. van Rongen heeft U een foto kunnen zien van het schoolgebouw met het onderschrift: „Groeierende school - De John Calvin School in Launceston is gezegend met voorspoedige groei. Het gedeelte meest links op de foto werd in december j.l. aangebouwd. Er is nog voldoende bouwgrond over voor middelbare school en kerk.”

U merkt wel broeders en zusters: Aan bouwgrond ontbreekt het daar niet.

Ook niet aan het geloof om eens te komen tot de zo nodige „High School” (een soort kruising tussen U.L.O. en H.B.S.).

Maar waar het wel aan ontbreekt is het geld. Alleen dus nog maar het geld!

Hij die het geloof gaf als Zijn gave en de grond als zijn bezit is ook de zelfde die beschikt over het geld.

Ons geld is Zijn geld!

Als Hij tot het geven harten bereid maakt gebeuren er wonderen.

Vrienden van Tasmanië, broeders en zusters: we zoeken naar het woord dat nodig is om er U aan te herinneren dat veel geld dat is toegezegd voor 1967 nog niet is gehonoreerd.

Mogen we U daaraan herinneren?

We zijn op dit punt sober met onze woorden, want dit „ingezonden” wordt ook door onze broeders en zusters in Tasmanië gelezen.

We beperken ons dan ook tot de zakelijke mededeling (die ook Geestelijk is) dat de gelden gestort kunnen worden op Gironummer 408869 t.n.v. A. Baan, Lod. v. Nassaustraat 67, Zwijndrecht, onder het motto „Vrienden van Tasmanië”.

Het comité: A. Baan, Lod. v. Nassaustraat 67, Zwijndrecht.

Ds. J. H. v. d. Hoeven, De Leijen 12, Drachten. W. v. der Ven, Rotterd.weg 146, Zwijndrecht.

In „Opbouw” van 9 juni j.l. verscheen van de hand van br. Van Oord een artikel getiteld Het Wonder van Israël. Daarin troffen mij twee

passages, waarover m.i. enkele vragen op hun plaats zijn.

De eerste passage luidt: „We zijn voorstanders van rassengelijkheid in de Verenigde Staten, we zijn tegenstanders van de apartheid in Zuid-Afrika, en naar mijn gevoel terecht. Maar ten aanzien van Israël aanvaardden we het rassengedrag wel als staatkundige norm.

Zouden dan toch voor Israël andere normen gelden dan voor enig ander volk op deze aarde?”

Wanneer Drs. Van Oord met de eerste zin bedoelt dat wij voorstanders zijn van rassengelijkheid voor de verschillende rassen in de V.S. en tegenstanders van rechtsongelijkheid te dien aanzien in Z.-Afrika dan schaar ik mij gaarne onder die „we”.

Moelijker valt mij dit met betrekking tot het aanvaarden van „het rassengedrag als staatkundige norm”, waaraan Israël zich welbeschouwd zou schuldig maken. Ik ken namelijk geen feit of verschijnsel in normen, regels of praxis van het israelische recht, die een vergelijking met The Deep South of Zuid-Afrika rechtvaardigen. Ik kan daarom ook niet inzien in hoever „we” iets bij Israël zouden moeten verontschuldigen of bij wijze van wonder accepteren c.q. reeds hebben geaccepteerd wat we bij andere volken niet doen.

Ik acht deze kwestie, met de specifiek christelijke schuld van eeuwen jegens het Joodse volk in de gedachten, belangrijk genoeg om Drs. Van Oord te vragen hoe het nu precies zit met de aanvaarding van het rassengedrag in staatkundig opzicht door Israël. Indien hij bereid zou zijn de lezers hierover te informeren hoop ik dat hij de tekst van de Onafhankelijkheidsverklaring uit 1948, in het bijzonder waar deze handelt over „ras” (ik stel het maar zo neutraal mogelijk) in die informatie wil betrekken.

De tweede passage betreft de andere door br. Van Oord genoemde „uitzondering”, waarover hij zegt: „Volgens onze opvattingen behoort in deze wereld een internationale rechtsorde het verkeer tussen de diverse volken te regelen. Maar het blijft niettemin een feit dat de staat Israël ontstaan is door verovering van andermans gebied. Ook daar hebben we vrede mee. Waarom? Omdat we de eigendomsverhoudingen van twintig jaar geleden minder zwaar laten wegen dan het besef dat het Joodse volk van ouds rechten kan doen gelden op dat historische stukje grond, ingepakt tussen de zee en de Jordaan.”

Als het waar is dat de Joodse staat is ontstaan door verovering van andermans gebied dan heb ik daar zo geen vrede mee. Dan neig ik er toe de ambassadeur van de V.A.R. althans staatsrechtelijk gelijk te geven, toen hij de journalist van De Volkskrant er op meende te kunnen wijzen dat het in het arabische beleid „uitsluitend en alleen gaat om (het teniet doen van) de zionistische grondroef in Palestina.”

Lees nu echter wat Mr. R. A. Levisson in het dagblad Het Vaderland van 9 juni j.l. op deze aantijging antwoordt:

„Niets is minder waar. Alle grond die voor 1948 reeds in Joodse handen was, is officieel en met toestemming van de gestelde overheid (heel vaak voor extra duur geld) gekocht. In het oude Palestina bestond zeer veel grootgrondbezit. De grootgrondbezitter — de Effendi — woonde veelal in de stad; soms ook buiten het land en verzorgde zijn arme pachters slecht. Van deze Effendi's is nagenoeg alle grond aangekocht. Zo bijv. kocht het Joods Nationaal Fonds (eigenaar van heel veel grond in Israël) de gehele vlakte van Jizreël, nu Israël's vruchtbaarste landstreek.”

Misschien wil iemand tegen deze m.i. afdoende ontzenuwing van de beschuldiging van „verovering” nog iets in het midden brengen over het probleem van de Arabische vluchtelingen. Wel, ook met dit „argument”, uiteraard gretig benut door de V.A.R.-ambassadeur in het interview, rekent Mr. Levisson grondig af. Ik neem aan dat de lezers voorzover zij van dit „argument” zelf de details niet weten, van mij geloven dat het al evenmin kan dienen tot staving van de meergenoemde beschuldiging. Anders zou ik mij genoodzaakt zien ook hierover plaatsruimte te vragen van de Redactie.

Mochten br. Van Oord evenwel feiten bekend zijn die, zelfs met in achtneming van de schadelijke rol van Engeland jegens de Joden, toch als bewijs voor de rechtmatigheid in het spreken van „verovering” gelden dan zou hij met de vermelding daarvan de Heer Levisson en mij een zeer reële dienst bewijzen.

We moeten ons er wel terdege van bewust

zijn dat zich (in het door Drs. Van Oord te berde gebrachte) zaken voordoen die diep, zeer diep in het hedendaagse Joods gemoed ingrijpen. Indachtig Rom. 11 : 14 meende ik de vinger bij het thans gepubliceerde te moeten leggen, waarbij ik vanzelfsprekend de sympathetische inslag van het artikel in zijn geheel niet wil voorbijzien.

M. Siesling

NASCHRIFT

Ik dank de heer Siesling heel hartelijk voor zijn corrigerende en interessante opmerkingen.

Terwille van de actualiteit van het onderwerp verkies ik een snel, kort, maar daarom ook een onvolledig antwoord boven een meer gedocumenteerd antwoord. Wellicht is dat laatste later nog eens mogelijk.

Wat ik heb gepoogd te zeggen is, dat het wonder van Israël zich tevens manifesteert in de beoordeling en waardering die buitenstaanders, in casu wij Nederlanders, van de situatie aldaar geven.

De vraag of de staat Israël de jure of alleen de facto, terecht of ten onrechte een op het rassengedrag gefundeerde staat is, werd in mijn artikelje eigenlijk niet besproken. Ik heb de aandacht alleen willen vestigen op dat merkwuurde feit, dat in onze beoordelingen de staat Israël de uitzondering vormt op regels die wij zelf zo gaarne hanteren. Ook dat is een stukje van het wonder, waarover ik schreef.

Zo ligt het ook met het andere punt dat de heer Siesling aansnijdt.

Wij tillen niet zo zwaar aan de juridische argumenten, als het gaat over de grenzen van Israël. Geheel tegen onze aard, geheel tegen onze traditie. Hoe de voormalige grenzen van Israël (ik bedoel de grenzen van een maand geleden) precies tot stand zijn gekomen weet ik niet. Maar ik weet wel, dat de oorlog tussen de Joden en Arabieren in 1948 en 1949 toch wel de belangrijkste verklarende factor is, en dat Israël als een veel groter land uit deze oorlog is gekomen dan was voorzien in het oorspronkelijke delingsplan van de Verenigde Naties uit 1947. En het ziet er naar uit, dat Israël na de allereerste bliksemoerlog zijn territorium opnieuw zal hebben vergroot. Dat was het, wat ik bedoelde met de verovering van andermans gebied.

Hoe het ook zij, wij voelen dat volkenrechtelijke argumenten niet maatgevend zijn voor de vraag wat goed en rechtvaardig is voor Israël. Onze overtuiging berust op andere gronden, deels van ethische, deels van historische, deels van religieuze aard.

Wat dit laatste betreft wil ik als mijn mening tot uitdrukking brengen, — als ik de heer Siesling goed geproefd heb, zal hij het in deze met mij eens zijn — dat in Romeinen 11 duidelijk gesproken wordt van een belofte tot behoud van het volk Israël, die nog in deze bedeling zijn vervulling zal hebben. Is het dan wonder de gebeurtenissen in het Midden Oosten in verband te brengen met de vervulling van deze belofte?

J. G. van Oord

Verantwoording giften kerkwerk Waldenzen Italië

Het wordt weer tijd, dat ik U een verantwoording geef, want men heeft mij weer verblijd met heel wat giro-overschrijvingen. Deze giften kwamen binnen van:

D.C.M. te A. f 10.—; A. d. J. te E. f 10.—; J.S. te D. f 5.—; J.L. te K. 2x f 2.50; J. v. V. te C. f 10.—; J.C.H. te R. f 100.—; J.C.H. te Z. f 15.—; C.M.E.v.S. te d.H. f 10.—; A.M. te S. f 5.—; J.B. te V. f 10.—; S.K. te S. f 5.—; G.Z. te U. f 20.—; J.H.H.-S. te U. f 5.—; P.L.R. te C. f 10.—; W.M.A. te D.H. f 10.—; J.W.V. te d.H. f 10.—; totaal f 240.—; totaal inclusief vorige verantwoordingen f 10.154.76.

U ziet, dat wij de f 10.000.— hebben overschreden! Het is een prachtig bedrag, dat wij zo bijeengebracht hebben. Ik breng U graag de hartelijke dank over van de kerk van Rome, die hiervoor zeer erkentelijk is.

Mocht U met vakantie naar Italië gaan en een kerk van Waldenzen wensen te bezoeken, dan kunt U bij mij een lijst met adressen aanvragen.

Adres: P. Groen, Postbus 803, Rotterdam.

Ook mijn giro-nummer herhaal ik nog maar eens, in de hoop, dat ik daarop weer bijdragen mag ontvangen; het is Nr. 50440 — P. Groen, Rotterdam.

P. Groen

PERSSCHOUW

De zorg van Gods volk voor de bewaring van de ware geloofseenheid.

Uit de kerkbode van de Geref. Kerk van Overschie nemen we het volgende over.

Het is van de hand van ds J. M. Smelik.

Het heeft misschien nog nooit in heel het kerkelijke leven zo gegist als nu. Het spant aan alle kant. Met name de agenda en de acta van de kerkelijke vergaderingen bewijzen in welke crisis de kerken verkeren. Het blijkt moeilijker dan ooit om "de enigheid van het ware geloof" te bewaren. Zeker, er is van alle kant bezorgdheid voor de bewaring van die eenheid. Maar het merkwaardige is, dat tegelijk, vaak juist dáárdóór, de beleving van die eenheid dreigt te worden verstoord, ja gesmoord.

Dat zoiets mogelijk is, blijkt duidelijk uit de geschiedenis van Jozua 22. Want daarin lezen we ook de ernstige bezorgdheid bij alle twaalf stammen van Israël voor de bewaring van de geloofseenheid. Ze weten, dat die er alleen is, wanneer de HERE gediend wordt naar Zijn Woord, en ze ijveren ook allen voor de handhaving van die éne dienst. En toch staan ze op een bepaald ogenblik, juist dáárdóór, lijnrecht tegenover elkaar en dreigt het ene deel de rest met grote felheid te lijf te gaan.....

De situatie

Na de verovering van het Oostjordanse hadden de Rubenieten en Gadieten Mozes gevraagd het gebied ten Oosten van de Jordaan als bezitting te mogen ontvangen. Mozes dacht aanvankelijk, dat zij geen zin en moed hadden om het beloofde land volgens Gods opdracht in bezit te nemen en dat hun vraag dus van ongelooft en ongehoorzaamheid getuigde. Nadat ze hem echter hadden verzekerd, dat dat beslist niet het geval was, maar dat ze best wilden meehelpen met de verovering van Kanaän, ja zelfs in de voorhoede wilden optrekken, willigde Mozes hun verzoek in en deelde Ruben, Gad en de halve stam Manasse het Oostjordanse land toe. Dat lezen we in Numeri 32. In het boek Jozua wordt dan verteld, dat Jozua hen aan de gemaakte afspraak houdt en dat de 2½ stam zich er ook aan houden en aan de spits van hun broeders optrekken (Jozua 1). De geloofseenheid bleef bewaard. Jozua constateert dat, wanneer hij de 2½ stam bijeenroept (22 : 1). Hij erkent, dat ze hun broeders niet in de steek gelaten en de hun opgelegde taak vervuld hebben (22 : 2,3). Nu mogen ze ook samen met hun broeders van de geschenken rust gaan genieten en naar hun erfdeel terugkeren (22 : 4).

Zo zwaaien de Oostjordaners af. En de broeders van het Westen zwaaien hen na. Maar niet dan nadat Jozua hen eenmaal met alle klem heeft opgeroepen om toch vooral ook daar, over de grens, trouw te blijven, door de HERE lief te hebben en met hart en ziel te dienen, Zijn geboden te onderhouden en in al Zijn wegen te wandelen (22 : 5). Want als ze dat maar doen, zal de geloofseenheid ondanks de geografische gescheidenheid steeds bewaard blijven.

Wat een bezorgdheid! Men weet zich voor elkaar verantwoordelijk. Men roept elkaar op om toch vooral de HERE lief te hebben en bindt elkaar aan Zijn gebod alleen.

Jozua laat hen gaan met de zegen van de HERE (22 : 6) en met grote schatten: ze mogen royaal meedelen in de buit, die een bewijs is dat de HERE zijn belofte aan hen allen heerlijk heeft vervuld (22 : 8). Zo beleeft Israël krachtig de eenheid in de HERE. Maar lang duurt het niet.....

De verstoring

Hoe gauw kan er een conflict ontstaan en verwijdering komen tussen broeders, die tot voor kort gezamenlijk optrokken! Wat is het geval? Wanneer de Rubenieten, Gadieten en Manassieten de Jordaan bereikt hebben, bouwen ze daar, vlak aan de grens, een enorm altaar, gericht naar het land Kanaän, naar de andere Israëlieten dus (22 : 10). Wanneer dezen daarvan horen, schrikken ze geweldig. Want ze denken, dat de 2½ stam daarmee een eigengekozen eredienst willen oprichten. Er wordt snel een gemeentevergadering belegd en men besluit tegen hen ten strijde te trekken (22 : 11, 12). Dit kan en mag om 's HEREN wil niet geduld worden! Dit moet ophouden! Er klinken bijzonder

ernstige beschuldigingen. Dit is niet anders dan "trouwbreuk", "zich afkeren van de HERE", "revolutie" (22 : 16). Wat een wantrouwen ineens! Hoe is het toch mogelijk, dat men in de kerk zo snel het ergste denkt van broeders, met wie men vroeger toch zo eensgezind de HERE diende.

„Ja, maar daar is toch alle reden voor? Een apart altaar, zomaar uit eigen initiatief ergens neergezet! Is dat dan niet met Gods woord in strijd? Lees maar in Zijn wet, daar staat het duidelijk: "Neemt U ervoor in acht, dat gij uw offers niet brengt op elke willekeurige plaats: maar op de plaats die de HERE verkiezen zal, daar zult gij uw offers brengen" (Deut. 12 : 13, 14). Dat wisten ze toch? Hoe komen ze er dan toe naar eigen believen zonder enige aanwijzing van de HERE, ergens een altaar neer te zetten? Dat is toch duidelijk Woordverlating! Dat mogen we toch niet dulden? Straks staan we, net als toen Israël de zonde met Baäl-Peor, bedreef, met z'n allen schuldig aan dit kwaad!" (22 : 17).

De kerk van het Westen reageert fel op het bericht, alleen omdat ze de HERE vrezen en bezorgd zijn dat de ware geloofseenheid wordt geschonden. Daar komen ze voor op en daarom trekken ze ten strijde.....

Het gesprek

Toch gaan ze niet direct tot tuchttoefening over. Ze slaan er niet in blinde ijver op los. Nee, ze handelen voorzichtig. Ook: omdat ze de HERE vrezen. Dat is ook wat: een groot deel van de kerk uitbannen! Daarom sturen ze een deputaatschap, bestaande uit de hogepriester Pinehas en een complete vertegenwoordiging van heel het volk (22 : 13, 14). Die moeten de zaak goed onderzoeken. Want er mag volstrekt geen onrecht gedaan worden. Ook dat is de HERE immers een gruwel. Dat stond trouwens even verder in de wet van God duidelijk te lezen. Wanneer ergens afval en afgoderij voorkwam, moesten de schuldigen met de ban getroffen worden. "Maar — staat er — dan moet gij terdege onderzoek doen en grondig navragen; en als het wáár blijkt, als het vást staat, áls deze gruwel in uw midden bedreven is, dan zult gij de inwoners van die stad zeker slaan..." (Deut. 13 : 12). Wat een goed en wijs gebod! Zo hoort het onder Gods volk toe te gaan. Niet: ongehoord oordelen, zomaar van op een afstand vonnis vellen er direct maar op af vliegen en op los slaan. Maar ernaar toe gaan en grondig navraag doen, terdege onderzoeken of het wel waar is wat men heeft horen verluiden, goed informeren of de beschuldiging wel terecht is en of er inderdaad de gruwelijke zonde van afval is gepleegd! Zo moet het! 't Is niet beter of passender of tactischer om het zo te doen. Nee, alleen maar zo is het goed. Zo gebiedt de HERE het.

En zo doen de Westjordanse stammen het gelukkig ook. Ze gaan eerst met de Oostjordaners praten. Pinehas houdt een zwaargeladen toespraak. Want hij herinnert zich nog zo goed hoe de HERE in het verleden met Zijn toorn kwam. Zal Hij dan na alles wat er gepasseerd is niet heel Israël verlaten en verdelgen, wanneer een deel zich opnieuw van Hem afkeert? (22 : 16 : 20).

Het is de liefde tot de HERE en zijn volk, die hen deze geladen woorden doet spreken. Daarmee worstelen ze om de bewaring van de geloofseenheid, die ze zo ernstig bedreigd zien..

De reactie

Hoe reageren de anderen op die zware beschuldigingen? Heel opmerkelijk: ze worden niet kwaad, ze maken er geen enorme kwestie van. Nee, ze gaan er in goed vertrouwen vanuit, dat hun broeders uit echte bezorgdheid voor de bewaring der eenheid zo gesproken en gehandeld hebben. Ze begrijpen die vrees van hen best. En als het inderdaad zo zou zijn als zij denken, als ze 't ook werkelijk gedaan zouden hebben omdat ze er een eigengekozen eredienst op na wilden houden, ja, dan zou de tuchttoefening volkomen terecht zijn. "... behoud gij ons dan heden niet" (22 : 22, 23).

Maar zo is het helemaal niet en zo hebben ze het ook allerminst bedoeld! De HERE, de God der goden, Hij weet het en Israël zal het weten: ze hebben geen trouwbreuk gepleegd. De broeders kunnen echt hun wantrouwen laten varen en hun aanklacht intrekken. Kijk, de zaak zit zo... En ze zetten duidelijk uiteen, wat hen tot het bouwen van dat altaar bracht. En dan blijkt, dat ze het alleen maar uit bezorgdheid hebben gedaan, en wel om precies hetzelfde

waarom de anderen zo bezorgd zijn: dat dat gescheiden wonen kwade gevolgen zal hebben voor het dienen van de HERE en dus voor de eenheid van het geloof!

"Maar in waarheid, werkelijk broeders, wij hebben dit uit bezorgdheid, om een bepaalde reden gedaan..." (22 : 24). En die reden is dat ze dóór dit altaar, als een getuigenis van de eenheid tussen alle twaalf stammen, ook voor latere geslachten de band met heel Israël veilig willen stellen. Ze willen beslist geen eigen, eigenwillige eredienst, maar juist alleen maar die éne dienst naar de wil van de HERE (22 : 25 : 29). Wat een geluk, dat ze zo reageren. Want als ze kwaad en verbitterd waren geworden en tegen de broeders uitgevaren waren, zouden de andere stammen vast ten strijde zijn getrokken en was de breuk onvermijdelijk geweest. Wat een liefde voor elkaar!

"Misverstand was (gelijk bij zondige mensen vanzelf spreekt) wel niet tuitgesloten, maar de wijze waarop het geschil wordt behandeld, vooral de aan alle hooghartigheid gespeende verantwoordelijkheid der beschuldigde partij, is van dien aard, dat ook de kerk en haar ambtsdragers er vaak een voorbeeld aan kunnen nemen. Deze geschiedenis heeft haar waarde voor alle tijden mede om deze reden: zij toont hoe broeders bij een bepaald geschil elkander zeker moeten vinden, als beide partijen maar gedreven worden door de liefde tot 's Heeren dienst. Dat is het eerst nodige" (Goslinga, Korte Verklaring, bl. 158). Als we in deze moeilijke, spannende tijden iets nodig hebben, dan is het toch wel deze heilige voorzichtigheid, deze echte bezorgdheid voor het bewaren van de eenheid. Zo kan er nog veel goed komen....

De afloop

Zo is het ook tussen de West- en de Oostjordanse kerk helemaal goedgekomen. Pinehas en zijn mede-deputaten zijn door de verklaring volledig gerustgesteld. Hun wantrouwen is geheel verdwenen en alle beschuldigingen worden van tafel genomen. Dat is wel echt een blijk van geloof. Daar is zelfverloochening voor nodig. Een mens probeert zo graag z'n woorden toch nog te handhaven en z'n figuur te redden. Maar het ging deze mensen niet om zichzelf en eigen standpunt, maar om de HERE en Zijn woord. Daarom zijn ze alleen maar blij. 't Is goed in hun ogen (22 : 30). En dankbaar trekt Pinehas de conclusie: "Nu weten wij, dat de HERE in ons midden is..." (22 : 31).

Opgelucht keren ze naar de gemeente terug om verslag uit te brengen (22 : 32). En wanneer Israël het rapport hoort, is er allerwege grote blijdschap. Men twijfelt niet aan de oprechte bedoeling van de broeders. Hun verklaring wordt van harte, zonder enige reserve, aanvaard.

Dat moet toch ook mogelijk zijn in de kerk des HEREN, dat we het echt aannemen wanneer broeders ons verzekeren: "Wij hebben geen trouwbreuk gepleegd en willen de rechte dienst van de HERE niet verlaten! We handelen juist alleen maar uit liefde tot Hem en Zijn woorden"

Zo wordt de geloofseenheid heerlijk hersteld en opnieuw krachtig beleefd. Men denkt er niet meer aan ten strijde te trekken. Gods naam wordt geloofd en gedankt. Allen weten zich één in hun liefde tot de HERE (22 : 33). En dat betwiste en becristiseerde altaar, dat bijna oorzaak van een breuk en van veel ellende was geweest, wordt tot een getuigenis, "dat de HERE God is" (22 : 33).

Daarmee eindigt deze geschiedenis. Om jaloers op te worden!

Maar zou zoiets nu niet meer mogelijk zijn? Laten we hiernaar doen. En de HERE vurig smeken, of Hij in ons midden wil blijven wonen met die Geest van heilige bezorgdheid en brandende liefde.

Zodat de ware geloofseenheid bewaard en beleefd blijft en Gods naam door ons toedoen niet gehoond maar ook in ons midden gedankt en geloofd wordt.

SCHISMA'S

Ds. Meester schreef in het Kerkblad van Nrd-Holland het volgende nu zeer actuele en ernstige artikelje

In een tijd waarin openlijk tot schisma's wordt opgeroepen in onze kringen is het goed te luisteren naar Calvijn. Toen Calvijn in 1538 uit Genève verbannen was als predikant en anderen, tegenstanders, zijn plaats hadden ingenomen op de kansel en bij de avondmaalsbedie-

ning, toen schreef hij aan zijn vrienden in Genève, die het zeer moeilijk hadden met de vraag of zij nog wel aan het avondmaal konden deelnemen met de gemeente van Genève waarin zulke vreselijke dingen hadden plaats gevonden (trouwe dienaren waren ontslagen), dat zij toch zich niet moesten onthouden van deelnemen aan het avondmaal.

Hij schreef o.a.:

„Onder christenen moet de afkeer van een schisma zo groot zijn dat zij het altijd, als het maar even kan, vermijden. En voor de bediening des woords en de sacramenten behoort er een zo grote eerbied te bestaan, dat zij overal waar die worden aangetroffen, oordelen dat de kerk er is. Naardien derhalve het onder Gods toelating gebeurt, dat door die mannen, hoe zijn tenslotte ook mogen zijn, de kerk wordt bestuurd, zal het als zij daar de kentekenen der kerk waarnemen, beter zijn dat zij zich niet onthouden van de avondmaalsgemeenschap. Het mag ook geen bezwaar opleveren, dat er sommige onzuivere dogma's worden geleerd, want er is nauwelijks een kerk die in het geheel geen overblijfselen heeft behouden van de onwetendheid. Ons is het voldoende, indien de leer waarop de kerk van Christus wordt gefundeerd, er inderdaad een plaats heeft en behoudt.”

Het advies van Calvijn komt er op neer dat men de kerk nimmer mag verlaten.

Zij is het lichaam van Christus. Wie haar scheurt, scheurt Zijn lichaam. Er is maar één Lichaam van Christus.

Wanneer de kerk toont dat zij geen kerk is — als zij de waarheid verwerpt en de gelovigen vervolgt — dan mag men haar verlaten. Dan wordt het roeping der christenen — het ambt aller gelovigen. Het is een bekende, „staande” uitdrukking geworden onder ons „de kerk zien”. Het zal blijken of we haar „zien” of niet zien.

THEOLOGISCHE HOGESCHOOL

De senaat van de Theologische Hogeschool maakt bekend:

dat in de week van 4-8 september 1967 gelegenheid wordt gegeven voor het afleggen van het portentamen;

dat maandag 11 september te 14.-- uur de inschrijving van nieuwe studenten zal geschieden en te 16.-- uur de recensie der bullen van hen, die reeds als student waren ingeschreven; dat de bidstond voor de Theologische Hogeschool is bepaald op dinsdag 26 september te 20.-- uur;

dat de Theologische Hogeschooldag 1967 zal worden gehouden op woensdag 27 september; dat de opening van de cursus 1967-1968 is bepaald op donderdag 28 september te 19.30 uur. Nadere mededelingen volgen t.z.t.

DE DRIEHOEK

Afbouw

Na het optrekken van het gebouw en het waterdicht maken verkeren we thans in de afbouw-fase. De hoofdleidingen voor centrale verwarming, water, gas en afvoer zijn aangebracht. Ook is de buitenriolering aangelegd en zijn de draden voor electra doorgetrokken. Spoedig zullen op de verdieping de plafonds en de dekvloeren worden aangebracht. Wanneer de tegelzetter is begonnen gaan we denken aan de volgende fase, die van de inrichting; waarmee dan het einde in zicht gaat komen.

Wanneer dit zal zijn? Rekening houdend met onvoorziene omstandigheden mogen we verwachten, dat omstreeks 1 oktober het huis voor bewoning gereed zal zijn.

Met deze enkele zinnen, welke zakelijk van inhoud zijn, wil toch grote dankbaarheid worden uitgesproken. Zonder ons schuldig te maken aan overdrijving, mag met vrijmoedigheid worden vastgesteld, dat zegen ons deel is.

Een woord aan de kerken

Aan de kerken is voor het huishoudgeld van de driehoek een aanvullende bijdrage van f 1,— per ziel, doopleden inbegrepen, gevraagd. Tot heden werd een bedrag van rond f 35.000,— ontvangen. Het gaat nu nog om f 65.000,—. Er scheiden ons nog vier maanden van de opening.

Vanaf 1 juli a.s. moeten reeds uitgaven worden gedaan voor personeelskosten; terwijl de inkomsten voor de huishouding vóór de opening moeten

plaats vinden. Een aantal maanden staan hier tegenover met nog geen inkomsten. Toch zullen de bewoners moeten eten en van vele andere zaken moeten worden voorzien. Dit brengt ons ertoe de kerken met klem te verzoeken de gevraagde gulden per ziel uiterlijk vóór 1 september over te maken. U helpt hiermede Uzelf. Want....

de kinderen wachten

Uw kinderen wachten op Uw antwoord. Afgaande op de huidige situatie zal het tehuis spoedig vol zijn. Wanneer zij vandaag in een ander tehuis worden bezocht, informeert men al naar „wanneer” zij naar de Driehoek mogen „verhuizen”. Er verblijven kinderen thuis, die op plaatsing wachten. Deze kunnen niet direct in een pleeggezin worden geplaatst.

Een meisje van 10 jaar, dat zeer onlangs — niet vanwege wangedrag — door ene Kinderrechter in een tehuis werd geplaatst, was thuis gewend tweemaal naar de kerk te gaan. Bij het betreden van het tehuis werd al spoedig meegedeeld, dat ze niet meer naar de kerk zou gaan, doch naar een zondagsschool. De handen van dit meisje richtten zich vragend tot U. Is U bereid ze te vullen?

Wij wachten met haar, en al die andere kinderen, op Uw antwoord.

De oogst van de maand

Feestgave t.g.v. **geboorte**: Jan Willem f 10,—; Arie f 7,50; Heleentje f 5,—; Margot f 25,—; Cornelus Arie f 25,—; Alinda f 10,—; Herma f 10,—; Anke f 5,—; zoon f 7,50; dochtertje f 10,—; dochter f 5,—; dochter f 15,—; 10e kindje f 10,—; f 5,— en f 5,—.

Huwelijk: 50-jarige trouwdag f 5,—; geluks-gave huwelijk f 25,—; feestgave f 5,—; huwelijkscadeau f 5,—; coll. 50-j. huwelijksfeestje f 36,26.

Verenigen: coll jaarver. Jeugdver. en Gem. ver. Opende en Surhuisterveen f 40,—; coll. contactavond Vrouwenver. Wapenveld f 56,—; restant Oranjeavond Valthermond f 20,—; coll. oranjeavond Hooghalen f 17,55; opbr. van een spelletje tijdens feestverg. v. d. Urker mannen- vrouwenver. f 12,50; restant van de coll. v. d. gespreksavonden met ds. K. te Arnhem f 14,—; meisjesver. „Weest Getrouw”, afd. A, Drachten f 34,35; nagekomen giften geref. vrouwenver. Zaltbommel f 6,50.

Via Geref. Gezinsblad f 20,—; via het G.M.V. f 26,—; Zó blij met ons Prinsje! f 25,—; Δ f 10,—; van de „gevorderde” jeugd voor de jeugd f 10,—.

Verder de giften: 1 van f 2,20; 1 van f 2,50; 8 van f 5,—; 1 van f 7,50; 5 van f 10,—; 1 van f 20,—; 4 van f 25,—; 1 van f 42,— en 1 van f 50,—.

Totaal ontvangen voor huishoudgeld van	
de kerken	f 2.050,50
particulieren	f 837,56

Velen ontvingen reeds schriftelijk onze dank. Tegen alle anderen zeggen wij: zeer hartelijk bedankt.

Met spanning wachten we op wat de vakantie-gangers doen voor hen die niet met vakantie kunnen.

Giften en collecten kunnen worden gestort op postrekening nr. 52325 t.n.v. de Stichting Gereformeerde Kinderbescherming, Beatrixlaan 37, Ede.

KERKNIEUWS

Beroepen te Nagele (N.O.P.), te Pernis en te 2e Exploërmond en Valthermond: kand. W. J. v. d. Linde te Zwolle; te Zoute Spui: ds. J. van der Wielen te Loenen aan de Vecht en Nigtevecht-Weesp; te Hoogezand-Sappemeer: ds. J. de Feyter te Berkum.

Bedankt voor Orangeville. Ont. (Can.): ds. J. de Feijter te Berkum; voor Zwijndrecht: ds. H. J. Nijenhuis te Bunschoten-Spakenburg.

BESLUIT van de Buitengewone Particuliere Synode van de Geref. Kerken in het ressort Noord-Holland. De Buitengewone Part. Syn. van de Geref. Kerken in het ressort Noord-Holland, van 20 mei 1967, te Amstelveen, bijeen in voortgezette zitting op 10 juni 1967.

heeft kennis genomen

- van de missive van de Gen. Synode te Amersfoort-West, d.d. 11 april 1967, bevattende afschrift van het besluit van de Synode, om „uit kracht van de belijdenis der waarheid ds. B. J. F. Schoep niet te ontvangen als lid van deze Gereformeerde Generale Synode”;
- van de uitspraken van de Raad van de Geref. kerk te Amstelveen, van voorstellen van de classis Alkmaar-Zaandam, Amsterdam en Haarlem, alsook van enkele kerken en van enkele gemeentelieden binnen het provinciaal ressort;
- van verweer en verantwoording van de primi-afgevaardigden naar de Gen. Synode, ds. B. J. F. Schoep, ds. H. v. Ommen en br. J. Versloot, alsook van de secundi-afgevaardigden ds. D. Nieuwenhuis en ds. C. P. Plooy, en van de tertius-afgevaardigde ds. G. Janssen.

Zij is van oordeel

- dat de algemeen-gestelde instructie van de Part. Synode van Drenthe voor de Gen. Synode niet aanvaard had kunnen worden en dat de klacht van de afgevaardigden van de kerken in Drenthe tegen een mede-afgevaardigde niet behandeld kon worden, zonder dat de Gen. Synode in strijd kwam met art. 30 K.O.;
- dat ds. B. J. F. Schoep, als afgevaardigd door de Part. Synode van Noord-Holland van 11 maart 1967 en met behoorlijke credentiebrief gezonden ter Gen. Synode, ook aanvankelijk aanvaard, daarna niet als „niet ontvangen” kon heengezonden worden, zonder dat de Gen. Synode daarmee in strijd kwam met de art. 33, 50 en 85 K.O.;
- dat de Gen. Synode de confessionele trouw van één der afgevaardigden van de kerken in Noord-Holland en van een predikant van één van die kerken niet kon behandelen, buiten de appèl-weg om, als een zaak, die tot haar competentie behoorde, zonder dat de Gen. Synode in strijd kwam met de art. 30, 79 en 80 K.O.

Overwegende, dat de samenleving van de Geref. kerken in Nederland slechts op rechte wijze bestendig kan worden door onderlinge handhaving van de vastgestelde en aangenomen regels der kerkenordering,

spreekt zij uit

- dat zij, gezien de boven aangegeven afwijking van de K.O., het bovenvermelde besluit van de Gen. Synode niet kan erkennen als een wettig en daarom bindend besluit;
- dat zij afkeurt het optreden van die afgevaardigden van de kerken in Noord-Holland ter Gen. Synode, die niet hebben geprotesteerd tegen de gang van zaken ter Gen. Synode, die leidde tot het „niet ontvangen” van één van hun mede-afgevaardigden, ja die zelfs tegen hun broeder, die met hen in vol vertrouwen door de Part. Synode van Noord-Holland van 11 maart 1967 was afgevaardigd, duidelijk en publiek positie hebben gekozen, door aan de behandeling van deze zaak mee te werken, tot in het deelnemen aan de stemming toe;
- dat de afgevaardigde, ds. H. van Ommen, terecht geprotesteerd heeft tegen de behandeling van deze zaak en tegen het besluit van de Gen. Synode t.a.v. ds. B. J. F. Schoep; dat hij terecht heeft geconstateerd, dat de bescherming van de afgevaardigden, die in de credentiebrief is vastgelegd, was weggenomen; en dat zijn heengaan van de Gen. Synode in genen dele als ontrouw t.a.v. het hem verleende mandaat is aan te merken;
- dat de secundi-afgevaardigden en de tertius-afgevaardigde, die geweigerd hebben in deze situatie deel te nemen aan de afwerking van het agendum van de Gen. Synode, dit terecht deden, in tegenstelling tot andere secundi-afgevaardigden, die wel aan de afwerking van het agendum van de Gen. Synode gingen deelnemen, zonder enig protest tegen het niet-ontvangen van ds. B. J. F. Schoep.

Zij spreekt voorts uit

dat zij, mede na kennisneming van het oordeel van de kerkeraad te Amstelveen en van het verweer van ds. B. J. F. Schoep ter Part. Synode, de desbetreffende oordelen, uitspraak en besluit der Gen. Synode t.a.v. ds. B. J. F. Schoep als ongegrond afwijst.

Zij besluit

- ter adstruering van het bovenstaande aan de Gen. Synode een schrijven te richten, waarin met de meeste aandrang aan de Gen. Synode zal worden verzocht op haar besluit t.a.v. ds. B. J. F. Schoep terug te komen;
- kennis te geven aan de Gen. Synode, alsook aan alle primi-, secundi- en tertii-afgevaardigden van de kerken in Noord-Holland naar de Gen. Synode, van bovenstaande oordelen en uitspraken.

C. P. PLOOY, assessor

BRIEF van de Buitengewone Particuliere Synode van Noord-Holland, bijeen op 20 en 25 mei en 3 en 10 juni 1967 te Amstelveen, aan de Generale Synode, vergaderend te Amersfoort-West.

Weleerwaarde en Eerwaarde Heren en Broeders,

De Buitengewone Particuliere Synode van de Gereformeerde Kerken in Noord-Holland, bijeen te Amstelveen op 20 en 25 mei en 3 en 10 juni 1967, vanwege het feit, dat uw vergadering ds. B. J. F. Schoep, afgevaardigde van de kerken in Noord-Holland, niet „ontvangen” heeft, richt zich tot uw vergadering met het volgende: De Buitengewone Particuliere Synode maakt ernstig bezwaar tegen het besluit van uw vergadering, ds. B. J. F. Schoep „niet te ontvangen” en dat allereerst op kerkrechtelijke gronden.

Volgens art. 50 van de kerkenordening wordt een generale synode samengesteld, in de weg van afvaardiging, door de respectieve particuliere synoden. De ter generale synode gezonden hebben geen recht om over deze samenstelling te beschikken. Een bepaalde afgevaardigde niet ontvangen of heenzenden en een ander in zijn plaats op te roepen valt buiten de competentie van de afgevaardigden.

Art. 50 zegt van de generale synode: „Tot deze zullen twee Dienaren en twee ouderlingen uit elke particuliere synode afgezonden worden”. Terecht merkt ds. Joh. Jansen in de 2e druk van zijn Korte Verklaring van de Kerkenordening op pag. 213 op: „Er staat hier wel alleen, dat zij uit, maar de bedoeling is, dat zij niet alleen uit, maar ook door de particuliere synoden afgezonden worden”. En eveneens terecht zegt hij dat „zulk een afvaardiging van vier personen uit elke particuliere synode een generale synode maakt...”.

De beschikking over de afvaardiging berust dus slechts bij de afvaardigende vergaderingen en niet bij de afgevaardigden. En daarbij heeft ook de ene particuliere synode niets over de andere te zeggen, noch de afgevaardigden van de ene particuliere synode over die van een andere. Dat zou in lijnrechte strijd brengen met het in art. 85 K.O. gestelde beginsel, dat er geen heerschappij geoeft zal worden over elkaar door onderling gelijkberechtigden.

Art. 33 K.O. bepaalt, dat „die tot de samenkomsten afgezonden worden, hun credentiebrieven en instructiën, ondertekend zijnde van degenen, die ze zenden, zullen medebrengen en dat deze keurstemmen zullen hebben, ten ware in zaken, die hun personen of kerken in het bijzonder aangaan”.

Ook hier wordt de afvaardiging beslissend gesteld. Het in het bezit zijn van een getekende credentiebrieven acht de kerkenordening beslissend voor het recht om zitting te nemen in een kerkelijke samenkomst en zulks met keurstem.

Aan de boven aangeduide en in de kerkenordening duidelijk omschreven bevoegdheid van de zendende particuliere synode van Noord-Holland en aan dit in de kerkenordening duidelijk omschreven recht van één harer afgevaardigden heeft uw vergadering op duidelijke wijze tekort gedaan, door ds. B. J. F. Schoep „niet te ontvangen” als lid.

De Buitengewone Particuliere Synode van Noord-Holland maakt ernstig bezwaar tegen deze handeling van uw vergadering, als in strijd met het recht der kerken in haar ressort en als een aantasting van de samenleving der Gereformeerde Kerken in Nederland, wyl een schending van de art. 30, 50 en 85 der kerkenordening.

Vervolgens wil de Buitengewone Particuliere Synode er uw vergadering op wijzen, dat zij, de klacht der Drenthse afgevaardigden in behandeling nemende, een zaak heeft behandeld, die niet op haar agendum voor kwam.

Deze klacht werd ingediend na en in verband met de betuiging van instemming met de belijdenis en ook aldus behandeld. Aldus werd de schijn gegeven, dat uw vergadering terecht op deze klacht kon ingaan, maar meer dan schijn is dit niet.

Immers, het agendum der meerdere vergaderingen wordt samengesteld niet door de afgevaardigden, maar door de afvaardigende kerken en volgens art. 30 K.O. mag daarop niet voorkomen, wat in de mindere vergaderingen afgehandeld kan worden. Klachten nu tegen predikanten behoren eerst bij de mindere vergaderingen ingediend te zijn alvorens op een generale synode te kunnen dienen. De broeders afgevaardigden uit Drenthe hebben ongeveer een half jaar de tijd gehad om een klacht tegen ds. B. J. F. Schoep in te dienen ter plaatse, waar dit allereerst hoorde.

Thans is echter de omgekeerde weg bewandeld: er is nu door uw vergadering een rechtstreekse klacht tegen ds. B. J. F. Schoep in behandeling genomen en terecht bevonden, om daarna te belanden op de tafels der mindere vergaderingen, daar door uw vergadering gedeponereerd. Dit is de omgekeerde wereld.

De betuiging van instemming met de belijdenis, die niet anders is dan een goede gewoonte en bedoelt, dat de afgevaardigden voor zich beloven, zich bij al de te nemen beslissingen te zullen houden aan het in de Drie Formulieren beleden Woord van God, is door uw

vergadering gehanteerd als een instrument, om zaken te behandelen, die niet tot haar agendum behoren en een afgevaardigde te weren, die wettig gezonden was, zulks geheel buiten enige in de kerkenordening aan uw vergadering gegeven bevoegdheid om, ja, tegen de bepalingen der kerkenordening in.

Dat hier een synodocratische adder onder het gras verborgen is, blijkt wel duidelijk hieruit, dat andere meerdere vergaderingen deze „mogelijkheid”, die u hebt aangegrepen, niet bezitten, daar het geen regel is, dat daar instemming met de belijdenis wordt gevraagd.

Ook om bovengenoemde redenen maakt de Buitengewone Particuliere Synode ernstig bezwaar tegen het „niet ontvangen hebben” van ds. B. J. F. Schoep door uw vergadering, wyl deze handelwijze in strijd is met art. 30 K.O.

De Buitengewone Particuliere Synode acht het bovenstaande genoegzaam om uw vergadering met de meeste ernst te verzoeken haar besluit, om ds. B. J. F. Schoep „niet te ontvangen”, terug te nemen. Zij heeft zich echter ook bezig gehouden met de door uw vergadering geconstateerde dusgenoemde tegenstrijdigheid tussen de door ds. B. J. F. Schoep betuigde instemming met de Drie Formulieren van Enigheid en zijn ondertekening van de zgn. Open Brief.

Hoezeer de tot standkoming van deze constatering, met het daarop gegronde „niet ontvangen”, ook onwettig genoemd moet worden, het feit ligt daar nu eenmaal en raakt het rechtmatige van de afvaardiging van ds. B. J. F. Schoep door de l.g. particuliere synode van Noord-Holland en de eer en goede naam van de afgevaardigde zelf. Daarom kan de Buitengewone Particuliere Synode aan dit feit zelf niet meer voorbijgaan.

Het betreft hier allereerst een passage uit de „Open Brief”, die door uw vergadering in haar constatering is genomen. Het is de volgende:

„Wij schrijven nu vanuit de kerkelijke situatie in het jaar 1966. De situatie van de gescheurde van het reformatorisch volksdeel in Nederland, dat zich hier eens liet vergaderen op het fundament van Gods Woord en de drie Formulieren van Enigheid, samenlevend naar de regels van de Dordtse Kerkenordening; de situatie tevens, waarin dat volk, in velerlei stijl bouwend op dit fundament, zoekt naar de grenzen van zijn kerkelijke gemeenschap; waarin, gestuwd naar het niveau van denken in wereldproporties, ieder zich opnieuw afvraagt, of het historisch fundament van de Nederlandse Gereformeerde Kerken ook samenvalt met het fundament van de heilige, algemene, Christelijke Kerk.

Zo ja, hoe is dan de verhouding tot andere kerken in binnen- en buitenland, die kennelijk Gods kinderen vergaderen, maar die niet onze belijdenisgeschriften hebben, noch onze samenlevingsregels kennen?

Zo nee, hoe heeft dan dit historisch fundament in eigen gemeenschap en naar buiten te functioneren?

Wij zijn van oordeel, dat de kerkelijke werkelijkheid door deze problemstellingen in de toekomst zal worden bepaald. We worden met ons vaak klein vaderlands gedoe als Gereformeerde Kerken in Nederland weggeroepen naar het niveau van de wereldkerk. En dat zal steeds meer gebeuren, of we dat wensen of niet. Daarheen dringt ons Christus' leiding van de wereldgeschiedenis.”

De Buitengewone Particuliere Synode wijst u er allereerst op, dat uw vergadering zonder meer poneert, dat deze passage niet anders is, dan het disputabel stellen van de inhoud en het katholiek of algemeen karakter der gereformeerde belijdenis. Dit wordt echter op geen enkele wijze bewezen; zelfs een poging tot bewijs ontbreekt.

Het is naar het oordeel van de Buitengewone Particuliere Synode buiten twijfel, dat in de aangehaalde passage met de term „historisch fundament van de Nederlandse Gereformeerde Kerken” bedoeld worden de in de historie ontstane en door historische omstandigheden in het leven geroepen Drie Formulieren van Enigheid. Zo opgevat houdt deze term geen enkele disqualificatie in.

Eveneens kan het duidelijk zijn, dat van het fundament van de heilige, algemene Christelijke Kerk gesproken wordt met het oog op in de historie ontstane en door historische omstandigheden tot stand gekomen belijdenissen van andere kerken, die zich als Christelijke kerken presenteren en Gods kinderen vergaderen, zoals blijkt uit de volgende zin, waar gesproken wordt van andere kerken, die onze belijdenisgeschriften niet hebben, welke zin begint met de woorden „zo ja, hoe is dan...”.

De geconstateerde vraagstelling is nu, of deze beide fundamenten samenvallen in die zin, dat slechts van ware kerken van Jezus Christus gesproken kan worden, waar de volheid van onze gereformeerde belijdenis gevonden wordt en ook op geen enkel punt ook maar enigszins anders beleden wordt.

De „Open Brief” constateert, dat ieder zich dit *opnieuw* afvraagt. Inderdaad is dit een vraagstelling van oude datum, zoals ieder ter zake kundige weet.

Dat het constateren van deze vraagstelling in de

„Open Brief” zou inhouden, dat eigen belijdenis naar haar inhoud en algemeen karakter disputabel gesteld wordt, is dan ook een onbewezen en onbewijsbare beschuldiging. Dat bij ds. B. J. F. Schoep een dergelijke disputabelstelling van de belijdenis niet aanwezig is, moge uw vergadering duidelijk zijn uit hetgeen de Buitengewone Particuliere Synode uit zijn verweer ter Particuliere Synode heeft opgenomen in de bij deze brief gevoegde eerste Bijlage.

Uw vergadering heeft onder „Voorts constaterende” een tweede passage uit de „Open Brief” geciteerd. Zij luidt als volgt:

„De vrijmaking vond plaats overeenkomstig art. 28 N.G.B. Het zou geweest zijn een zich voegen bij de ene ware kerk, die onze geloofsbelijdenis conform de Schriften kent. Deze ware kerk wordt in deze landen vergaderd op de aloude grondslag van de Gereformeerde Kerken, nl. Gods Woord en de Drie Formulieren van Enigheid, terwijl haar kerkelijk samenleven alhier wordt geregeld door de Dordtse Kerkenordening. De vrijmaking, die tegen confessionele insluipfels en kerkrechtelijke misgrepen en verschuivingen het historisch Gereformeerd karakter van de kerk alhier handhaafde, bewaarde ons zo bij Gods ene kerk op aarde.”

Uw vergadering heeft geoordeeld, dat dit citaat „bewijst, dat inzake het schriftuurlijk-confessioneel fundament van de kerken der vrijmaking de art. 27-29 der N.B.G. niet worden nagesproken”.

Deze formulering is zeer bevreemdend.

Genoemde artikelen handelen toch niet over het *fundament* der kerk, maar belijden wat zij is en spreken over de plicht zich bij haar te voegen en over haar kenmerken.

Verder wordt door uw vergadering gezegd, dat deze artikelen niet zijn *nagesproken*. Blijkbaar heeft uw vergadering niet willen oordelen, dat zij zijn *tegensproken*. Maar kan zij dan, ook met het oog op deze passage, van een onduidelbare tegenstrijdigheid spreken tussen enerzijds de betuiging van instemming met de belijdenis der kerk door ds. B. J. F. Schoep en anderzijds de inhoud van de „Open Brief”, door he monderkend?

In deze passage wordt betoogd, dat de vrijmaking niet was een zich overeenkomstig art. 28 N.B.G. *afschieden* van de valse kerk en van degenen, die niet van de kerk zijn en een zich *voegen bij* de ware kerk.

Naar het oordeel van de Buitengewone Particuliere Synode ligt in de afwijzing van deze gedachte niets, waarover een kerkelijke vergadering een veroordeling heeft uit te spreken. Alleen al het feit, dat wij gewend zijn over het gebeurde in 1944 te spreken als over de *vrijmaking*, terwijl wij het gebeuren in 1834 de *afschieding* noemen, kan dit duidelijk maken.

Zonder dat ooit enige kerkelijke vergadering daarover in afkeurende zin geoordeeld heeft, is van alle zijden in de loop der jaren betoogd, dat wij door de vrijmaking bleven, wie wij waren, en ons *vrijmaakten* van een opgelegd juk en van ongodelijke tuchtmaatregelen, daarbij alle kerkleden oproepend met ons te gaan en te doen als wij.

Wanneer de vrijmaking erkend wordt als gehoorzaamheid aan Gods gebod, dient naar het oordeel der Buitengewone Particuliere Synode nadere qualificatie daarvan aan elks vrijheid te worden overgelaten en hebben kerkelijke vergaderingen hier geen taak.

Hoe over degenen, die achterbleven en een kerkelijk leven gingen leiden onder bovenbedoeld juk, te oordelen zij, is een zaak apart, die het schriftuurlijk-confessioneel karakter van de „kerken der vrijmaking” niet raakt; die ook niet slechts vanuit de vrijmaking te beoordelen is, maar eveneens naar het beeld, dat zij in deze tijd vertonen, zulks naar de maatstaf der belijdenis in haar spreken over de kenmerken der kerk. Maar dit is een kwestie van *toepassing* van de belijdenis, niet op eigen, maar op andere kerken, waarbij verschil van mening niet bij voorbaat uitgesloten moet worden geacht, noch tot kerkelijke maatregelen heeft te leiden.

Dat ds. B. J. F. Schoep van harte het schriftuurlijk-confessioneel fundament van onze kerken erkent, moge uw vergadering blijken uit wat van zijn verweer ter Buitengewone Particuliere Synode in bijlage II is opgenomen.

Op grond van bovenstaande moet het oordeel van uw vergadering, dat „Hetgeen boven onder „ook constaterende” uit de Open Brief is geciteerd bewijst, dat inzake het schriftuurlijk-confessioneel fundament van de kerken der vrijmaking de art. 27-29 der N.G.B. niet worden nagesproken” ongegrond worden geacht en als zodanig afgewezen.

Waar de beide oordelen, bovengenoemd, ongegrond zijn, moet ook de uitspraak van uw vergadering „dat er een onaanvaardbare tegenstrijdigheid bestaat tussen enerzijds de instemming met de belijdenis der Kerk, door ds. B. J. F. Schoep ter vergadering betuigd, en anderzijds de inhoud van de Open Brief aan de zgn. Tehuisgemeente in Groningen, waarvoor ds. Schoep door zijn ondertekening de verantwoordelijkheid aanvaardde” als ongegrond en onbewezen worden afgewezen.

Hetzelfde geldt dan uiteraard van uw op deze uitspraak gefundeerd besluit, aldus luidende: „besluit derhalve uit kracht van de belijdenis der waarheid ds. B. J. F. Schoep niet te ontvangen als lid van deze gereformeerde synode”.

De Buitengewone Particuliere Synode van Noord-Holland dringt er daarom, na uitvoerige en zorgvuldige beraadslaging over het door uw vergadering haar toegezonden besluit, met de daaraan voorafgaande constatering, overwegingen, oordelen en uitspraak, ten eerste bij uw vergadering op aan, op grond van de in dit schrijven uiteengezette redenen, bedoelde oordelen, uitspraak en besluit terug te nemen en ds. B. J. F. Schoep alsnog de hem naar het afgesproken en overeengekomen recht toekomende plaats te laten innemen. Zij spreekt de hartelijke begeerte uit, dat langs deze weg de afvaardiging van de kerken in Noord-Holland in overeenstemming met de credentiebrieven tot haar recht zal komen en dat onder Gods onmisbare zegen de arbeid uwer vergadering alzo rechte en goede voortgang mag hebben en een goede ingang in de kerken in en buiten ons ressort.

Met heilbede en broedergrøet,

C. P. PLOOY, assessor

BIJLAGEN

I. „De geconstateerde vraagstelling stelt in geen enkel opzicht de inhoud van het Gereformeerde Belijdenis disputabel. Er wordt alleen gevraagd, terwijl men zelf gelooft, dat alle artikelen en stukken der leer in de Drie Formulieren van Enigheid in alles met Gods Woord overeenkomen, naar de verhouding van de Gereformeerde Kerken tot andere kerken als ware kerken in binnen- en buitenland, die op enig punt anders of minder belijden dan de Gereformeerde Kerken zelf.

Deze geconstateerde vraagstelling stelt ook het katholiek of algemeen karakter der Gereformeerde Belijdenis niet disputabel. Want deze vraagstelling ontkent niet, dat het Gereformeerde belijden als Schriftuurlijk belijden geldend heeft te zijn voor alle gelovigen en kerken, maar vraagt alleen, of, waar men minder of op enig punt anders belijdt dan de Gereformeerde Kerken, men al dan niet tot de enige heilige katholieke of algemene Christelijke Kerk behoort.

Binnen deze vraagstelling kan men het algemeen en katholiek karakter van het Gereformeerde belijden vasthouden om er de kerken, die minder of op enig punt anders belijden, maar die toch kerken zijn te achten, mee te dienen, opdat zij ook de volheid en zuiverheid van het Gereformeerde belijden naar de Schriften mogen ontvangen.”

II. „Immers wel wijst het schriftuurlijk-confessioneel fundament van onze kerken uit, dat zij als ware kerken zijn te erkennen. Maar dit eigen fundament wijst niet evenzeer uit, dat andere kerkelijke samenlevingen, in dit geval die van de synodaal-gereformeerde kerken, niet meer als ware kerken zijn te erkennen. De beoordeling van die kerken dient te geschieden op grond van het beeld, dat die kerken, gerekend naar de kenmerken van de ware kerk, zèlf vertonen. De grondslag van die kerken zèlf zal dan moeten uitwijzen of ze als kerk dan wel als niet meer kerk te beschouwen zijn. Daarover beslist het schriftuurlijk-confessioneel fundament van de kerken der vrijmaking niet.

Wil men dat er toch door laten beslissen, dan is dit alleen mogelijk, door in dit fundament de historische daad van de vrijmaking op te nemen. Want dan kan men, op grond van het zo uitgebreide fundament, in het belijden van de kerken der vrijmaking als ware kerken de verhouding tot de synodaal-gereformeerde kerken opnemen.”

C. P. PLOOY, assessor

Ds. P. Lok. Op 4 juni j.l. nam ds. P. Lok met een preek over 2 Kor. 13 : 13 afscheid van de gemeente te Berkel en Rodenrijs. Op zondag 11 juni werd hij als dienaar des Woords te Zuidhorn bevestigd door ds. P. van Gurp te Oldehove, die het Woord bediende uit 2 Kor. 2 : 14-17. In de middagdienst verbond ds. Lok zich aan zijn gemeente met een predikatie over 2 Kor. 5 : 20-21.

Ds. S. Braaksma. Zondag 11 juni hield Ds. S. Braaksma van Souburg-Vlissingen zijn afscheidspreek over de tekst Luk. 17 : 22-24. Zoals bekend zal ds. Braaksma over enige tijd door de kerk van Assen worden uitgezonden naar Brazilië.

Ds. J. Bomhof. Zondag 11 juni ontving de kerk te Bergentheim in ds. J. Bomhof, gekomen van Harlingen, een tweede predikant. Na in de morgendienst bevestigd te zijn door zijn collega ds. B. van Zuylen, deed hij 's middags intrede met een preek over Psalm 124 : 8.

Ds. M. Heemskerk. Op zondag 4 juni werd Ds. M. Heemskerk, gekomen van Zevenbergen,

door zijn voorganger ds. M. Brandes bevestigd als dienaar des Woords te Meppel. Deze bediende het Woord uit Luk. 10 : 17-18. In de middagdienst deed ds. Heemskerk intrede met een preek over 2 Kor. 5 : 20-21.

Beverwijk. De (dolerende) kerkeraad van Beverwijk heeft bij de rechtbank te Haarlem een proces aanhangig gemaakt inzake de kerkelijke goederen. Bij de doleantie, waartoe deze kerkeraad besloot, toen het kerkverband niet meewerkte aan een schorsing van ds. Oosterhoff, bleef het deel van de gemeente dat de predikant volgde, in het bezit van de kerkelijke goederen. De generale synode te Rotterdam-Delfshaven oordeelde de doleantie van deze kerkeraad echter gerechtvaardigd.

Classis Gouda-Leiden-Woerden. De classis Gouda-Leiden-Woerden heeft op haar vergadering van woensdag 14 juni j.l. besloten de credentiebrieven van de brs. Moes en Munneke te Oegstgeest te aanvaarden, en daarmee uitgesproken, dat de wettige Geref. kerk te Oegstgeest onder hun opzicht samenkomt. De gemeente, waarvan ds. Brands predikant is, is hiermee buiten het classikale verband komen te staan.

Loosduinen. De kerkeraad van Loosduinen heeft uitgesproken, dat de te Amersfoort bijeengekomen Generale Synode niet meer is aan te merken als Generale Synode van de Geref. kerken in Nederland, nu door de heenzening van ds. B. J. F. Schoep de wettige afvaardiging van de Noordhollandse kerken is teniet gedaan, ten gevolge waarvan deze kerken niet meer op rechtmatige wijze ter Generale Synode zijn tegenwoordig.

De kerkeraad acht het in behandeling nemen van de Drentse klacht tegen ds. Schoep een flagrante schending van de art. 30 en 85 K.O., waardoor de samenleving der Geref. kerken in Nederland op ernstige wijze is aangetast.

Kerkinstituering te Molenaarsgraaf. Te Molenaarsgraaf is met ingang van 1 juni 1967 een zelfstandige gemeente geïnstitueerd, door de in een gedeelte van de Alblasserwaard wonende leden, die voorheen deel uitmaakten van de kerk te Sliedrecht.

Praeses kerkeraad: A. A. van Dam, Dorpsstr. 30, Bleskensgraaf, Tel. 01849-481.

Scriba kerkeraad: S. Top, Gijbelandsedijk 59, Brandwijk, Tel. 01844-300.

Diaconie: J. Boeye, Graafstroomstraat 25, Bleskensgraaf.

Generale synode. In de laatste vergadering van de achtste synodeweek besloot de synode aan het verzoek van de raad van de Geref. kerk te Vrouwenpolder inzake wijziging van de kerkelijke huwelijksbevestiging en het formulier daarvoor niet te voldoen. Vervolgens werd een rapport gelezen over een brief van ds. G. van den Brink te Eindhoven, waarin een aantal vragen gesteld werden n.a.v. de breuk in Breda en in de classis, de wegzending van de P.S. en de ingediende verzoeken tot tolerantie met betrekking tot Zondag 22 der Heidelb. Cat. Na bespreking besloot de synode hem de volgende antwoordbrief te zenden:

Zeer geachte broeder,

De generale synode van De Gereformeerde Kerken in Nederland, die haar zittingen aanving op 4 april 1967 te Amersfoort-West, heeft kennis genomen van uw brief d.d. 2 februari 1967, waarin u zich tot genoemde synode richt met een aantal vragen.

Ook de synode heeft zorg over de moeite en spanningen, die in de kerk van Breda en in het ressort van de particuliere synode van Zeeland, Noord-Brabant-Limburg ontstaan zijn. De synode hoopt van harte met u, dat de moeite en oplossing mogen vinden in het herstel van verbroken verhoudingen naar uitwijzen van het heilig evangelie en in overeenstemming met de op dat evangelie gegronde belijdenis en met de kerkenordering als accoord van kerkelijk samenleven.

In verband met het zojuist genoemde moge de synode er op wijzen, dat zij in bepaalde moeite slechts uitspraken kan doen, wanneer de bezwaren en klachten over enige zaak of enig besluit van een kerkelijke vergadering duidelijk aan haar zijn voorgelegd, met de duidelijke vermelding van de gronden waarop de bezwaren rusten. Hierbij is te bedenken, dat een uitspraak van een kerkelijke vergadering niet

De redactie verzoekt u dringend bij eventuele correspondentie te letten op het nieuwe adres.

Jongedame b.b.h.h. zoekt per 1 september in Zwolle,

Kampen of omgeving een

GESTOFFEERDE ZIT-SLAAPKAMER OF ETAGE MET KOOKGELEGENHEID.

Brieven onder no. 236 bureau van dit blad.

OMMEN

AANGEBODEN

RUIME ZIT-SLAAPKAMER EN SLAAPKAMER, met gebruik van keuken en douche.

Stromend water en verwarming.

Rondom tuin.

Voor 2 of 4 personen.

Tel. 0 5291 - 1262

op te vatten is als slechts een formele aangelegenheid, maar dat zulk een uitspraak juist het hart van de broeders zoekt en de broeders tot elkaar wil brengen, in gehoorzaamheid aan de Schrift en in gebondenheid aan de belijdenis. Slechts in onderworpenheid aan de waarheid der Schrift en getrouw aan belijdenis en kerkenordering worden broederharten tot elkaar gebracht.

Daardoor wordt op rechte wijze bijstand geboden, wanneer in de kerkelijke samenleving moeite zijn gerezen, met name als het gaat om de grondslag van het kerkelijk samenleven. Daarom moet m.b.t. tot de zaken waarover u in uw brief schrijft een commissie van bijstand waarom u vraagt „die de taak zal hebben beide groepen te Breda tot elkaar te brengen in het confessionele geding” niet gewenst geacht worden. In het door de generale synode terzake van de scheuring van Breda genomen besluit, hetwelk in afschrift hierbij wordt gevoegd, wordt de weg tot genezing gewezen. Het is de grote kracht en de grote rijkdom van de gereformeerde kerken in ons land, samen verbonden te zijn in het geloof in het evangelie van Christus. Daarom spraken deze kerken af in artikel 53 en 54 K.O., dat en de dienaren des Woords en de ouderlingen en diakenen de Drie Formulieren van Enigheid zullen ondertekenen.

Vervolgens moge de synode u er op wijzen dat uw verzoeken om bepaalde uitspraken te doen, niet door noodzakelijke argumentatie werden gesteund, weshalve de synode op deze verzoeken niet kon ingaan.

Tenslotte is de synode van oordeel dat het niet aangaat en meerdere vergadering voor de taak te stellen uit een toegezonden brochure de benodigde argumentatie samen te lezen.

volgt ondertekening.

Aan het slot van deze zitting sprak de praeses een kort woord ter afsluiting van deze vergaderperiode. De synode ging op reces tot 15 augustus 1967.

DIAKONALE CONFERENTIE

Op woensdag, 28 juni 1967 zal D.V. de 75e Centrale Diakonale Conferentie gehouden worden in de Maranatha-kerk te Spakenburg. Aanvang kwart over tien precies.

Besproken zal worden het referaat van dr. C. Trimp te Groningen, gehouden op de Centrale Diakonale Conferentie 1966 te Leeuwarden over het onderwerp: „Enige oriëntatie omtrent de zgn. vernieuwing van het diakonaat”.

Behalve de diakenen worden ook andere belangstellenden verwacht.

ADRESSEN

Met ingang van heden fungeert als 1e Secretaris van de **diakonie Geref. Kerk Groningen-Noord**: C. Grit, Prof. Reigerstraat 18a, Groningen. Tel. 31607. **Halfweg**, scriba: D. Dreschler, Dennenlaan 39 te Zwanenburg (post Halfweg). Tel. 02907-4650.

RECTIFICATIE

De circulaire van de Kerkeraad te Overschie, die in het vorige nummer van Opbouw stond afgedrukt, was slechts bestemd voor diegene, die bij de daarin behandelde zaak betrokken zijn.

De publicatie ervan in Opbouw is buiten medeweten van de Kerkeraad geschiedt en lag niet in zijn bedoeling.

De redactie biedt over dit misverstand aan de Kerkeraad van Overschie graag haar verontschuldiging aan.

A.